

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ ΝΟΜΟΥ ΛΕΣΒΟΥ

"Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΛΗΜΝΟΥ"

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

ΚΑΝΑΡΗ ΑΛΙΚΗ 005/05

"Λήμνος γαιάων πολύ φιλτάτη απασέων"

Λήμνος, η πιο αγαπημένη απ' όλες τις στεριές.

Αυτή την ποιητική φράση βάζει ο Όμηρος στα χείλη του θεού Ηφαίστου για να δείξει την ευγνωμοσύνη και την ικανοποίηση του Θεού που διωγμένος από τον Όλυμπο βρήκε εδώ φιλοξενία και συμπαράσταση από τους κατοίκους της, έστησε τα υπόγεια εργαστήριά του και από τότε συνέδεσε το όνομά του με το νησί.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
----------------------	----------

1^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ : ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΛΗΜΝΟΥ.....2

1.1 Γεωγραφικά μορφολογικά ιστορικά στοιχεία.....	2
1.2 Πληθυσμός-Δημογραφικά στοιχεία.....	8
1.3 Απασχόληση.....	9
1.4 Κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά.....	11
1.5 Η παραγωγή λαδιού στο νομό.....	12

2^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ : ΕΙΔΙΚΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΝΟΜΟΣ 2601/98...14

2.1 Ο στόχος του αναπτυξιακού νόμου και τα είδη των κινήτρων.....	14
2.2 Ένταξη των νησιών του νομού Λέσβου στις περιοχές εφαρμογής των ενισχύσεων.....	15
2.3 Υπαγόμενες επιχειρηματικές δραστηριότητες - ενισχυόμενες δαπάνες.....	16

3^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ:ΕΙΔΙΚΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΝΟΜΟΣ 3299/04....19

3.1 Στόχος του νέου αναπτυξιακού νόμου.....	19
3.2 Προσαρμογή της πολιτικής των κινήτρων στον νησιωτικό χώρο...22	
3.3 Τα κίνητρα και οι εγγυήσεις του Τ.Ε.Μ.Π.Μ.Ε.....	24

4^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ:ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΝΗΣΙΟΥ.....27

4.1 Το δημογραφικό πρόβλημα.....	27
4.2 Ο ρόλος των συγκυριών στην ανάπτυξη του νησιού.....	28
4.3 Ενδογενείς παράγοντες.....	30
4.4 Εξωγενείς παράγοντες.....	32

4.5 Η Ευρωπαϊκή Ένωση.....	32
4.6 Οι εθνικές πολιτικές.....	34
4.7 Η «προβληματικότητα» του νομού Λέσβου.....	35
4.7.1 Παράμετροι παρέμβασης Διορθωτικών μηχανισμών.....	36

5^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ LEADER ΚΑΙ Η

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΛΗΜΝΟΥ Α.Ε.....38

5.1 Ιστορική αναδρομή του προγράμματος.....	38
5.2 Η εφαρμογή του προγράμματος Leader στο νησί της Λήμνου.....	39
5.3 Οικονομικά στοιχεία της Α.Ν.Ε.Λ.....	40
5.4 Οι βασικοί άξονες επενδύσεων της Α.Ν.Ε.Λ.....	41
5.4.1 Αγροτουρισμός	42
5.4.2 Επιχειρηματικότητα.....	42

6^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΆΛΛΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ

ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ.....44

6.1 Το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Βορείου Αιγαίου.....	44
6.2 Το πρόγραμμα ΕΣΠΑ 2007-2013.....	45

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....49

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....58

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....63

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο Νομός Λέσβου, όπως και στις περισσότερες νησιώτικες περιοχές, η οικονομία του στηρίζεται κυρίως στην εκμετάλλευση των εντόπιων πλουτοπαραγωγικών πόρων.

Ο πρωτογενής και ο τριτογενής τομέας στηρίζουν την οικονομία του νησιού και το κατά κεφαλή ακαθάριστο εγχώριο προϊόν είναι περίπου στο 69,1% του αντίστοιχου της υπόλοιπης Ελλάδος.

Σήμερα στο Νομό Λέσβου έχουν γίνει προσπάθειες δυναμικής ανάπτυξης αρκετών κλάδων τις οικονομίες, σε αντίθεση με το παρελθόν όπου η μονοκαλλιέργεια του αμπελιού χαρακτήριζε την οικονομία του νησιού. Αυτό το χαρακτηριστικό δε παρατηρείται σε πολλούς νησιωτικούς σχηματισμούς.

Ο μεγάλος αριθμός αρχοντικών που υπάρχουν στο νησί σε συνδυασμό με τις πολλές σύγχρονες βιομηχανικές εγκαταστάσεις είναι ένα καλό δείγμα της ανάπτυξης που έχει αρχίσει στο νησί εδώ και πολλά χρόνια.

Στο νησί της Λέσβου παρατηρείται ανάπτυξη μιας σειράς από επιχειρήσεις, ιδιαίτερα στον κλάδο των τροφίμων και ποτών, με μεγάλη δυναμική σε πανελλήνιο επίπεδο. (Συγκεκριμένα μία επιχείρηση του κλάδου ποτών συγκαταλέγεται ανάμεσα στις δέκα μεγαλύτερες επιχειρήσεις της Ελλάδας).

Κατά την περίοδο 1950-1970, η απόσταση του Νομού από τον κύριο κορμό της Ελλάδος αποτέλεσε ανασταλτικό αναπτυξιακό παράγοντα.

Όμως ο εκσυγχρονισμός των μεταφορών σε συνδυασμό με την πύκνωση των ακτοπλοϊκών και αεροπορικών δρομολογίων, όπως επίσης και ο μειωμένος συντελεστή ΦΠΑ (-30%) και τέλος τα κίνητρα των αναπτυξιακών νόμων εξάλειψαν αυτό το πρόβλημα με αποτέλεσμα σήμερα ο Νομός Λέσβου να προσφέρεται για πολλές επενδυτικές ευκαιρίες.

1^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ :ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΛΗΜΝΟΥ

Η Λήμνος είναι το όγδοο νησί της Ελλάδας με έκταση 438 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Μαζί με τον Άγιο Ευστράτιο αποτελούν την επαρχία Λήμνου του νομού Λέσβου. Πρωτεύουσα και κύριο λιμάνι της Λήμνου είναι η Μύρινα, που πήρε το όνομα της γυναίκας του πρώτου βασιλιά του νησιού, του Θόαντα. Η Λήμνος είναι ηφαιστειογενές νησί. Αν και δεν έχει δάση, έχει εκτεταμένες εύφορες πεδιάδες καλλιεργημένες με σιτηρά κι αμπέλια. Επίσης, έχει υπέροχες και καθαρές παραλίες και είναι ένα νησί ιδανικό για ήρεμες διακοπές. Οι βασικές ασχολίες των κατοίκων είναι η κτηνοτροφία, η γεωργία και η αλιεία. Επίσης, ο τουρισμός, το εμπόριο και τα ναυτικά επαγγέλματα. Ο πληθυσμός του νησιού ανέρχεται σε περίπου 17.000.

1.1 Γεωγραφικά μορφολογικά ιστορικά στοιχεία.

Η Λήμνος βρίσκεται στη Βορειοανατολική άκρη του Αιγαίου ανάμεσα στη Σαμοθράκη, το Άγιο Όρος, την Λέσβο και την Ίμβρο. Σε μέγεθος είναι το όγδοο μεγαλύτερο Ελληνικό νησί και αξιοσημείωτη είναι η μεγάλη σε μήκος ακτογραμμή, όπου οι δεκάδες όρμοι καταφέρουν να της προσδώσουν ένα μοναδικό σχήμα. Διοικητικά ανήκει στο Νομό Λέσβου και μαζί με το νησί του Άγιου Ευστρατίου συγκροτούν την Επαρχία Λήμνου. Η βλάστηση της είναι χαμηλή, όπως επίσης δεν υπάρχουν και βουνά με μεγάλο υψόμετρο, και όπως διαφημίζεται οι αναβαθμίδες, οι πετρόχτιστες μάντρες σε συνδυασμό με τους ανεμόμυλους και τα αναρίθμητα ξωκλήσια, της προσδίδουν μια αυστηρή και απρόσμενη ομορφιά.

Στο νησί παράγονταν βαμβάκι το οποίο μέχρι την δεκαετία του 1950 ήταν περιζήτητο στις αγορές. Μετά το 1950 το βαμβάκι που παράγονταν στην Αλεξανδρεία θεωρούνταν πολύ καλύτερο. Πλέον η καλλιέργεια του βαμβακιού έχει σταματήσει τελείως. Στην έξοδο της Μύρινας βρίσκεται ένα εντυπωσιακό πέτρινο εκκοκκιστήριο το οποίο είχε χτιστεί τότε για την επεξεργασία του βαμβακιού. Εξαιρετικής ποιότητας εξακολουθεί να είναι το

σκληρό σιτάρι του νησιού και από το οποίο παράγονται στις τοπικές βιοτεχνίες οι χυλόπιτες, φλομάρια ονομάζονται στη Λήμνο. Κατά τη διάρκεια της βυζαντινής αυτοκρατορίας προμήθευε σιτάρι την Κωνσταντινούπολη. Δυστυχώς όμως, τα τελευταία χρόνια η παραγωγή του σιταριού έχει μειωθεί. Το κρασί του νησιού όμως παραμένει πασίγνωστο. Τα περισσότερα αμπέλια καλλιεργούνται στην περιοχή του Αγίου Δημητρίου. Και το μέλι γίνεται ανάρπαστο. Τέλος πρέπει να επισημανθεί η παραγωγή τυριού όπου το καλαθάκι Λήμνου είναι ένα ξηρό τυρί με αναρίθμητους θαυμαστές σε όλον τον κόσμο.

(<http://www.lemnos-island.com/lemnos-gr.htm>)

Πρωτεύουσα του νησιού είναι η Μύρινα και το όνομα το πήρε από την Μύρινα η οποία ήταν η γυναίκα του πρώτου βασιλιά της Λήμνου, του Θόαντα. Παλιότερα από την δεκαετία του 1950 η Μύρινα ονομάζονταν Κάστρο ή όπως την θυμούνται οι παλιότεροι Χώρα.

(<http://el.wikipedia.org/wiki/Λήμνος>)

Απέναντι από την χερσόνησο του Άθους, απλώνεται ο Ρωμεικός γιαλός. Κατά μήκος της παραλίας βρίσκονται νεοκλασικά του προηγούμενου αιώνα τα όποια ήταν τα σπίτια της Λημνιακής αριστοκρατίας. Τον περασμένο αιώνα η δύναμη της αριστοκρατίας αντλούνταν από την οικονομική υπεροχή των επιχειρήσεων τους στην Αίγυπτο, από το στόλο τους αλλά και από μεγάλες εκτάσεις καλλιεργήσιμες που κατείχαν στο νησί. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται, τα σπίτια αυτά υπήρξαν το αποτέλεσμα των "Αιγυπτιακών εμβασμάτων και του δυτικοφερμένου εκλεκτισμού".

Πρόσφατα αναπαλαιώθηκε ένα κτήριο του Ρωμεικού γιαλού με σκοπό να φιλοξενήσει το μουσείο του νησιού όπου φυλάσσονται και εκτίθενται τα ευρήματα που απέδωσαν οι ανασκαφές της Ιταλικής Αρχαιολογικής Σχολής και της Κ' Εφορείας Κλασικών και Προϊστορικών Αρχαιοτήτων, όπως επίσης και εκείνα που έφτασαν στη Λήμνο από τη γειτονική Ίμβρο.

Τα ευρήματα έχουν ταξινομηθεί σε χρονολογική σειρά και που καλύπτουν μια μεγάλη περίοδο της ανθρώπινης ιστορίας, από τη νεολιθική μέχρι και τη ρωμαϊκή περίοδο.

(<http://www.lemnos-island.com/lemnos-gr.htm>)

Στο Ρωμείο γιαλό βρίσκεται και το Μητροπολιτικό Μέγαρο. Είναι ένα εντυπωσιακό το κτίριο το οποίο υπήρξε η κατοικία του Αντώνη Αντωνιάδη και το 1911 το πρόσφερε στην Ιερά Μητρόπολη Λήμνου και Αγίου Ευστρατίου. Το κτήριο αυτό έχει μετατραπεί σε εκκλησιαστικό μουσείο και περιέχει εικόνες και ιερά κειμήλια τόσο από τη Μύρινα όσο και τα υπόλοιπα χωριά. Στην άλλη μεριά της πόλης, βρίσκεται ο Τούρκικος γιαλός. Παλιότερα εδώ βρισκόταν τα σπίτια των φτωχών Οθωμανών ενώ εδώ ιδρύθηκε η Νέα Μάδυτος με σκοπό να εγκατασταθούν οι πρόσφυγες από τη Μάδυτο της Προποντίδας.

(http://www.lesvos-chamber.com/index.php?option=com_content&task=view&id=46&Itemid=137)

Ο πυρήνα της εμπορικής και οικονομικής κίνησης στη Λήμνο είναι το λιμάνι γιατί όλα τα εμπορεύματα που φεύγουν ή έρχονται στο νησί το κάνουν μέσω του λιμανιού. Εδώ καταπλέουν και οι ψαρόβαρκες φορτωμένες από τους πολυάριθμους ψαρότοπους. Από το 1858 υπήρχε λιμενοβραχίονας ο οποίος στη πορεία εξελίχθηκε. Το λιμανάκι με το παλιό πλακόστρωτο θεωρείται βενετσιάνικο και δεν αποκλείεται το γεγονός να υπήρχαν κάποτε και νεώρια.

Η ύπαρξη ενός πλακόστρωτου δρόμου με μαγαζιά και στις δυο πλευρές ένωνε το λιμάνι με την αγορά και εδώ πραγματοποιούνταν όλες οι οικονομικές συναλλαγές. Σήμερα τα καταστήματα απομακρύνονται από το κέντρο με σκοπό να είναι εύκολα προσπελάσιμα με τα αυτοκίνητα με αποτέλεσμα η αγορά να γίνει μέρος της παλιάς πόλης.

Οι παραλίες του νησιού διακρίνονται για τα καθαρά νερά τους και τρεις από αυτές, ο Τούρκικος γιαλός, ο Ρωμείκος γιαλός καθώς και τα Ρηγά Νερά, έχουν διακριθεί με Γαλάζιες σημαίες. Οι κάτοικοι της Μύρινας τα τελευταία χρόνια χτίζουν τα εξοχικά τους κοντά στη πόλη, στη περιοχή Πλατύ, κάνοντας

πρακτικά το Πλατύ προάστιο της Μύρινας. Ο λόγος είναι ότι οι παραλίες κοντά στη πρωτεύουσα θεωρούνται από τις καλύτερες του νησιού. Κατά την οθωμανική περίοδο η περιοχή ονομάζονταν Πασά λιμάνι και από εδώ αναχώρησε ο τελευταίος τούρκος διοικητής του νησιού μετά την απελευθέρωση.

Η καλύτερη παραλία του νησιού όμως είναι η παραλία του Θάνους λόγω των πεντακάθαρων νερών και της απέραντης παραλίας. Ωστόσο, η παραλία του Θάνους θεωρείται η καλύτερη στο νησί. Το όνομα της το πήρε από το ομώνυμο χωριό το οποίο ιδρύθηκε από τον Αθανάσιο Θάνο από την Αρκαδία. Εντυπωσιακά στοιχεία του χωριού είναι τα πλυσταριά της Φάραγγας και του Μεγαλάκκου που βρίσκονται στον δρόμο του νησιού προς τη θάλασσα. Τέλος σημαντική παραλία είναι η παραλία του Νεβγάτη ή του Ζυματά η οποία βρίσκεται στο δρόμο για τον Κοντιά. Εδώ υπήρχαν βυζαντινοί οικισμοί που χρονολογούνται πάνω από έξι αιώνες πριν, αλλά το μόνο που έχει απομείνει μέχρι σήμερα είναι η εκκλησία της Παναγίας της Κακαβιώτισσας χτισμένη μέσα στο βράχο. (<http://www.lemnos-island.com/lemnos-gr.htm>)

Γενικά το νησί αποτελείται από πολλά πανέμορφα χωριά, το καθένα με τη δική του ιστορία και με ομορφιές που μπορούν να προσελκύσουν και τον πιο απαιτητικό τουρίστα.

Ένα από τα ομορφότερα χωριά του νησιού είναι ο Κοντιάς που μέχρι το 1924 αποτελούσε Δήμο. Εδώ ζούσαν δυο Πελοποννήσιοι γαιοκτήμονες, ο Κονδέας και ο Χανδρέας. Ο Κοντιάς έδωσε το όνομα του στο χωριό και ο Χανδρέας στο ποτάμι του χωριού. Χαρακτηριστικό του χωριού είναι τα πετρόχτιστα σπίτια, τα περισσότερα των οποίων ανήκουν σε οικογένειες караβοκύρηδων. Στην έξοδο προς τα Τσιμάνδρια εντύπωση προκαλεί η δεντροστοιχία με τα πλατάνια και τους ευκάλυπτος λόγω του γεγονότος ότι αυτά τα φυτά δε συναντούνται στο νησί.

Το 1915, στο Πορτιανό είχαν στρατοπεδεύσει οι συμμαχικές δυνάμεις και εδώ ήταν που είχε εγκαταστήσει το στρατηγείο του ο Ουίνστον Τσώρτσιλ την

περίοδο που ήταν ο Πρώτος Λόρδος του Αγγλικού Ναυαρχείου και διηύθυνε τις επιχειρήσεις των συμμάχων στην Καλλίπολη. Το συγκεκριμένο αρχοντικό που αναπαλαιώθηκε πρόσφατα και σε αυτό σώζεται η πολυθρόνα του γραφείου του Άγγλου πολιτικού. Έξω από το χωριό βρίσκεται νεκροταφείο στο οποίο θάφτηκαν νεκροί των επιχειρήσεων της Καλλίπολης. Τέλος, τα τελευταία χρόνια λειτουργεί εδώ το λαογραφικό Μουσείο του νησιού.

Στο χωριό Αγγαριώνες βρίσκεται η Μονή Παντοκράτορος η οποία φαίνεται ότι είχε αξιόλογη περιουσία στο νησί, παραδείγματα των οποίων είναι το μετόχι των Άνω Χωρίων, η Μονή της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος και ένας πύργος, τον Αλεξόπυργο, ο οποίος ονομάστηκε έτσι με σκοπό να τιμήσει τον ιδρυτή της Μονής του Παντοκράτορος του Αγίου Όρους, Αλέξιο Κομνηνό. Ο πύργος είναι κυρίως γνωστό κυρίως για τη Ρωσική του καμπάνα.

Το 1968 το χωριό Πεδινό καταστράφηκε από ένα σεισμό με αποτέλεσμα οι κάτοικοι του νησιού να κτίσουν ένα νέο χωριό στη περιοχή της Νέας Κουτάλης, όμως τα τελευταία χρόνια σπίτια του παλιού χωριού ανασκευάζονται και κατοικούνται πάλι. Η Νέα Κούταλη είναι προσφυγικό χωριό που δημιουργήθηκε το 1926 όταν 351 κάτοικοι από το Κούταλη της Προποντίδας εγκαταστάθηκαν εδώ. Οι κάτοικοι του νησιού ήταν κυρίως σφουγγαράδες, τέχνη που ακλουθούν έως και σήμερα. Θεωρούνταν από τους καλύτερους στο είδος του και συχνά κατέβαιναν μέχρι και τη Βόρεια Αφρική. Διασημότερος κάτοικος του χωριού έχει γίνει ο Παναγής ο Κουταλιανός ο οποίος ήταν παλαιστής και αριβαρίστας και φωτογραφία του βρίσκεται σχεδόν σε όλα τα σπίτια του νησιού.

Εντυπωσιακή θέα μπορεί να απολύσει κανείς στη Καλλιθέα η οποία είναι χτισμένη στη πλαγιά ενός λόφου και βλέπει ολόκληρο το κόλπο του Μούδρου όπως και τα γύρω χωριά. Το χωριό ονομαζόταν παλιότερα Σαρπί και είναι το πρώτο μέρος που λειτούργησε αλληλοδιδασκτικό σχολείο το 1873.

Η Ατσική είναι ένα από τα πλουσιότερα χωριά του νησιού. Βρίσκεται καταμεσής μιας ανοικτής και εύφορης πεδιάδας και είναι ένα από τα παλαιότερα χωριά του νησιού, αναφέρεται ήδη από το 1284.

Ένα άλλο χωριό με μεγάλη ιστορία είναι το Ρεπανίδι, που χρονολογείται από το 1285. Συγχρόνως είναι και ένα από τα πλουσιότερα χωριά του νησιού λόγω του μεγάλου κάμπου και της εύφορης γης. Για πολλά χρόνια οι κάτοικοι του νησιού εμπορευόταν βελανίδια και για αυτό το λόγο διέθεταν ιστιοφόρα προς εμπορία των βελανιδιών. Γύρω στα 1840 χτίστηκε η παλιότερη εκκλησία του χωριού, ο Άγιος Γεώργιος, βασιλική "Λεσβιακού τύπου" με γύψινο διάκοσμο στο εσωτερικό της.

Από το 1860 η πειρατεία στο Αιγαίο σταμάτησε για να γίνει όμως αυτό έπρεπε να πέσει θύμα ο Ατσικιώτης Ψυρρούκης. Όταν το χωριό του λεηλατήθηκε από τους πειρατές ακολούθησε του πειρατές και με τη βοήθεια μιας Οθωμανικής περιπόλου κατάφεραν να εξουδετερώσουν τους πειρατές έξω από το Πορτιανό. Από τότε η πειρατεία εξαλείφθηκε από το αιγαίο δυστυχώς όμως ο Ψυρρούκης έχασε τη ζωή του στην συμπλοκή.

Το μικρότερο σήμερα χωριό της Λήμνου είναι το Προτούλι. Πρώτη φορά που αναφέρεται σε έγγραφο ήταν στις ιδιοκτησίες της Μονής του Διονύσου. Οι χριστιανοί κάτοικοι του χωριού παραχώρησαν τις περιουσίες τους στη Μονή της Πέτρας του Αγίου Όρους για να μην πέσουν στα χέρια των Οθωμανών.

Εντυπωσιακή είναι η ιστορία του χωριού του Αγίου Χαραλάμπου. Κατά τη διάρκεια ενός λοιμού μια γυναίκα του χωριού είδε στον ύπνο της ότι πρέπει να φτιάξει μια κλώστη μονομερίτικη και με αυτή να κυκλώσει το χωριό. Το όνειρό αυτό ερμηνεύτηκε ότι προήλθε από τον Άγιο Χριστόφορο λόγω της εικόνας του Αγίου που βρέθηκε. Σε ανάμνηση αυτής της ιστορίας ακόμα και σήμερα οι γυναίκες του νησιού κυκλώνουν το χωριό με μια κλωστή μονομερίτικη.

Ένα χωριό που τώρα είναι ερειπωμένο αλλά κάποτε είχε μεγάλη δύναμη είναι ο Άγιος Υπάτιος. Ο πληθυσμός του χωριού ήταν και ελληνικός και τούρκικος

και σε αυτό το χωριό ήταν εγκατεστημένος ο χότζας, έτσι εδώ βρίσκεται και το μεγαλύτερο τζαμί του νησιού. Σημαντικής αξίας είναι και η εκκλησία του Αγίου Αθανασίου που χτίστηκε το 1858 και είναι γνωστή για το τέμπλο της.

Ένα ακόμα μεγάλο χωριό του νησιού είναι το Κοντοπούλι. Λόγω των εύφορων εδαφών του το χωριό αναπτύχθηκε πολύ κατά το περασμένο αιώνα. Οι γερμανοί κατά τη περίοδο της κατοχής προξένησαν πολλές ζημιές στο χωριό όμως κατάφερε να διατηρήσει ακόμα και σήμερα μέρος της αίγλης του. Εδώ ήταν εξόριστος ο Γιάννης Ρίτσος και εδώ συνέγραψε το έργο του Καπνισμένο Τσουκάλι.

Το χωριό Καλλιόπη δημιουργήθηκε από τους υπηρέτες της Καλλής, που ήταν μεγαλοιδιοκτήτρια της περιοχής. Η σαρκοφάγος της ακόμα βρίσκεται στο νεκροταφείο του νησιού. Ανατολικά του χωριού βρίσκεται και ο όρμος του Κέρος. Η παραλία είναι διάσημη για τα ρηχά νερά της. Δίπλα βρίσκεται η χορτολίμνη η οποία χρησιμεύει ως καταφύγιο για πολλά είδη άγριων ζώων.

Γύρω στα 1866 κάτοικοι από τον Άγιο Υπάτιο εγκαταστάθηκαν στην Παναγία πάνω στα ερείπια μιας παλιότερης εκκλησίας, της Παναγίας της Σεργουινιώτισσας. Η θάλασσα στο ακρωτήριο του Σωτήρος ονομάστηκε έτσι από το ναό της Μεταμόρφωσης του Σωτήρα επειδή δεν προσβάλλεται από ανέμους και προσφέρεται για μπάνιο.

[\(<http://www.e-city.gr/limnos/home/view/view.php>\)](http://www.e-city.gr/limnos/home/view/view.php)

1.2 Πληθυσμός – Δημογραφικά στοιχεία.

Κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας του προηγούμενου αιώνα παρατηρήθηκε μια αύξηση του πληθυσμού κατά 3,7%. Συγκεκριμένα σύμφωνα με την τελευταία απογραφή της χώρας η Λήμος είχε 18104 κατοίκους. Μεγαλύτερος δήμος είναι ο δήμος της Μύρινας με 7488 κατοίκους. Περισσότερους από τους κατοίκους αποτελούν αγροτικό πληθυσμό.

[\(<http://www.ypai.gr/>\)](http://www.ypai.gr/)

1.3 Απασχόληση

Ο πρωτογενής τομέας της οικονομίας αποτελεί το 21,09% του νησιού σε σχέση με το 16,26% της υπόλοιπης Ελλάδας, ο δευτερογενής τομέας της οικονομίας του νησιού αποτελεί το 20,73% σε σχέση με το 27,40% της υπόλοιπης Ελλάδας και τέλος ο τριτογενής τομέας αποτελεί 58,19% της οικονομίας σε σχέση με το 56,31 της υπόλοιπης Ελλάδας.

Στον παρακάτω πίνακα φαίνεται το πώς κατανέμεται το δηλωθέν εισόδημα σε σχέση με το επάγγελμα.

Εισοδηματίες	12.643 €
Έμποροι/ Βιομήχανοι	89.702 €
Γεωργοί	74.299 €
Μισθωτοί	173.698 €
Ελεύθεροι Επαγγελματίες	43.752 €
Συνταξιούχοι	131.903 €
Φυσικά πρόσωπα	32.706 €

Οι υπηρεσίες και οι ο αγροτικός τομέας είναι οι κλάδοι της οικονομικής δραστηριότητας που κυριαρχούν στο νησί. Στο παρακάτω πίνακα φαίνονται οι απασχολούμενοι κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας.

Γεωργία, κτηνοτροφία, θήρα, δασοκομία, αλιεία	14.570
Ορυχεία, λατομεία	142
Μεταποιητικές βιομηχανίες	3.788
Παροχή ηλεκτρ. Ρεύματος, φυσικού αερίου & νερού	619
Κατασκευές	6.900
Εμπόριο, επισκευές, ξενοδοχεία, εστιατόρια	12.400
Μεταφορές, αποθήκευση, επικοινωνίες	4.771
Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί	994
Λοιπές Υπηρεσίες	18.360
Δεν δήλωσαν κλάδο οικονομικής δραστηριότητας	3.254

Επιπλέον στο παρακάτω πίνακα φαίνεται η κατανομή των εργαζομένων σε σχέση με το μορφωτικό επίπεδο.

Μερικές τάξεις του Δημοτικού	5,7
Δημοτικό	10,9
Γυμνάσιο & Λύκειο	44,4
ΙΕΚ & Ιδιωτικές Χολές	11,1
ΤΕΙ	11,4
ΑΕΙ	14,0
Μεταπτυχιακός Τίτλος	2,2
Διδακτορική Διατριβή	0,3

Ένα τελευταίο χαρακτηριστικό του νομού είναι ότι βρίσκεται στην όγδοη θέση πανελλαδικά σε σχέση με τις καταθέσεις στις τράπεζες. Στο παρακάτω πίνακα φαίνεται το πως κατανέμονται οι καταθέσεις.

Ταμιευτηρίου	593.500.000 €
Προθεσμίας	273.000.000 €
Σύνολο αποταμιευτικών	866.500.000 €
Όψεως	38.500.000 €
Σύνολο καταθέσεων	905.000.000 €
Σύνολο Επαναγοράς	135.200.000 €

(<http://www.vorioaigaio.gov.gr/contents.asp?id=131>)

1.4 Κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά

Συνοψίζοντας τα στοιχεία του νομού έχουμε τα παρακάτω χαρακτηριστικά.

- Συγκεντρώνει ποσοστό 1% του πληθυσμού της Χώρας με έντονη τάση μείωσης, αφού έχει υψηλό ρυθμό φυσικής μείωσης πληθυσμού.
- Συγκεντρώνει ίση με το μέσο όρο της Χώρας αναλογία μαθητών Δημοτικού ανά 1.000 κατοίκους .
- Μεταξύ των απογραφών 1991 και 2001 ο πληθυσμός του Νομού αυξήθηκε κατά 3,7%.
- Παράγει το 1% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος της χώρας.
- Στη Γεωργία αναλογεί το 13% του προϊόντος του Νομού το 2002.

- Στο Νομό Λέσβου παράγεται το 2,2 % του συνολικού γεωργικού προϊόντος της Χώρας.
- Το 1/3 του προϊόντος του Νομού προέρχεται από τις κατασκευές, μερίδιο αυξανόμενο τα τελευταία χρόνια και η υψηλότερη συμμετοχή στην Ελλάδα το 2002.
- Με κατά κεφαλήν προϊόν 15.000 ευρώ κατατάσσεται 6^{ος} ως προς το κριτήριο αυτό με 116% του μέσου όρου της Ελλάδος το 2002.
- Ανά 100 κατοίκους αντιστοιχούν 20 αυτοκίνητα και 1,1 νέες κατοικίες.
- Με δηλωθέν εισόδημα 11,3 χιλ. ευρώ /φορολογούμενο το 2004, οι φορολογούμενοι πλήρωσαν το 2004, 703 ευρώ κατά μέσο όρο για φόρο εισοδήματος.
- Στο Νομό Λέσβου αναλογεί:
 - το 0,9% των φορολογούμενων
 - το 0,8 του δηλωθέντος εισοδήματος της χώρας
 - το 0,6 του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων
- Είναι η 13^η παραγωγός περιοχή ελαιολάδου στη χώρα, με 2% της συνολικής παραγωγής το 2004.
- Είναι η 7^η παραγωγός περιοχή τυροκομικών προϊόντων στη χώρα, με 3% της συνολικής παραγωγής.

1.5 Η παραγωγή λαδιού στον νομό

Ιδιαίτερη σημασία πρέπει να δοθούν στα ελαιόδεντρα. Τα ελαιόδεντρα είναι αναπόσπαστο κομμάτι του νομού Λέσβου αλλά και όλης της Ελλάδας. Είναι το αγαθό που έχει συσχετιστεί περισσότερο με την Ελλάδα. Η ελιά καλλιεργείται σε ορεινές ή ημιορεινές περιοχές όπου πρακτικά δε μπορεί να καλλιεργηθεί τίποτα άλλο. Αυτή η ιδιαιτερότητα είναι που κάνει αυτό το αγαθό τόσο μοναδικό.

Η καλλιέργεια της ελιάς δε γινόταν με ένα συστηματικό τρόπο και για αυτό το λόγο ελάχιστη χρήση λιπασμάτων γινόταν κατά τη διάρκεια της καλλιέργειας. Στη μοναδική περίπτωση που χρησιμοποιούταν λίπασμα ήταν εναντίου του

δάκου, αλλά δε αυτή τη περίπτωση ψεκάζεται μόνο ο κορμός αφήνοντας ουσιαστικά το καρπό καθαρό.

Τα ξεχωριστά χαρακτηριστικά του ελαιόλαδου έχουν εντοπιστεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση και έχουν καταχωρηθεί ως Προϊόν γεωγραφικής ένδειξης. Επιπλέον για τα εξαιρετικά παρθένα προϊόντα του νομού Λέσβου έχουν καταχωρηθεί ως προϊόν ονομασίας προέλευσης τα χωριά Μυτιλήνη, Καλλονή Λέσβου και Πλωμάρι Λέσβου.

Έτσι το ελαιόλαδο της Λέσβου προσφέρεται στο καταναλωτή με τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

- Τη χαρακτηριστική λεπτόρευστη υφή του, η οποία οφείλεται στο σχετικά αυξημένο βαθμό ακορεστότητας των λιπαρών του οξέων, σε σχέση με άλλα παχύρευστα ελαιόλαδα, γεγονός που του δίνει πρόσθετη βιολογική αξία, αφού τούτο συνάδει ευθέως με τις σύγχρονες ιατρικές αντιλήψεις.
- Το ελαφρύ χρυσοκίτρινο χρώμα του, που οφείλεται στη μικρή περιεκτικότητά του σε χλωροφύλλη που ίσως είναι και η καλύτερη άμυνα στο χρόνο για το εμφιαλωμένο προϊόν.
- Το άρωμα και η γεύση του χυμού της αιγαιοπελαγίτικης ελιάς, που το καθιέρωσαν σαν το ονομαστό προϊόν της υπαίθρου της Λέσβου.

(<http://www.chiosnews.com/cn712200425626AM.asp>)

2^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΕΙΔΙΚΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΝΟΜΟΣ 2601/98

Με σκοπό την πιο οργανωμένη ανάπτυξη της περιφέρειας ψηφίστηκε το 1998 ο ειδικός αναπτυξιακός νόμος 2601/98. Ο 2601/98 αποτελεί μέσο χρηματοοικονομικής ενίσχυσης νέων επιχειρηματικών σχεδίων, καθώς και υφιστάμενων επιχειρήσεων που επιθυμούν να επεκτείνουν ή και να εκσυγχρονίσουν την παραγωγική τους διαδικασία.

2.1 Στόχος του αναπτυξιακού νόμου και τα είδη των αναπτυξιακών κινήτρων

Με τη θέσπιση επενδυτικών κινήτρων επιδιώκεται να μειωθεί το τελικό κόστος επένδυσης για την επιχείρηση, να αυξηθεί το ύψος της προσδοκώμενης απόδοσής της και, εν γένει, να ελαττωθεί ο επιχειρηματικός κίνδυνος που εμπεριέχει κάθε επένδυση, ειδικά σε περιοχές χαμηλής οικονομικής ανάπτυξης.

Τα είδη των κινήτρων που παρέχονται από τον νέο Αναπτυξιακό Νόμο είναι, σε συνοπτική μορφή, τα ακόλουθα:

- Επιχορήγηση: συνίσταται στη δωρεάν παροχή από το Δημόσιο χρηματικού ποσού για την κάλυψη τμήματος της ενισχυόμενης δαπάνης του επιχειρηματικού σχεδίου.
- Επιδότηση των τόκων: συνίσταται στην κάλυψη από το Δημόσιο τμήματος των καταβαλλόμενων τόκων των μεσομακροπρόθεσμων δανείων τετραετούς τουλάχιστον διάρκειας, που λαμβάνονται για την υλοποίηση της ενισχυόμενης δαπάνης της επένδυσης.
- Επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης: συνίσταται στην κάλυψη από το Δημόσιο τμήματος των καταβαλλόμενων δόσεων χρηματοδοτικής μίσθωσης, που συνάπτεται για την απόκτηση της χρήσης καινούργιου μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού.

- Φορολογική απαλλαγή ύψους μέχρι ενός ποσοστού ή του συνόλου της αξίας της πραγματοποιούμενης και ενισχυόμενης δαπάνης της επένδυσης ή και της αξίας της χρηματοδοτικής μίσθωσης καινούργιου μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού, που αποκτάται.
- Ειδικά κίνητρα, πέραν των ανωτέρω, για ιδιαζόντως σημαντικές βιομηχανικές, μεταλλευτικές και τουριστικές επενδύσεις, ύψους άνω των 25 δις. δρχ.

Οι διατάξεις του νέου Αναπτυξιακού Νόμου διατηρούν την ειδική έμφαση στα επενδυτικά σχέδια που αφορούν μεταποιητικές μονάδες, ενισχύοντας τόσο την ίδρυση, επέκταση, εκσυγχρονισμό όσο και τη μετεγκατάστασή τους στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης.

2.2 Ένταξη των νησιών του Ν. Λέσβου στις περιοχές εφαρμογής των ενισχύσεων.

Για την εφαρμογή του, ο νέος Αναπτυξιακός Νόμος κατανέμει το σύνολο της Επικράτειας σε τέσσερις ζώνες (περιοχές) αναπτυξιακών κινήτρων. Η Θράκη ταξινομείται εξ ολοκλήρου στη ζώνη Δ, εντός της οποίας ισχύουν τα υψηλότερα κίνητρα για ιδιωτικές επενδύσεις στο σύνολο της χώρας, ενώ στην ίδια ζώνη κατατάσσεται, επίσης, η Θάσος και το τμήμα του νομού Δράμας, που απέχει λιγότερο από 20 χλμ. από τα σύνορα.

Η περιοχή Γ περιλαμβάνει Περιφέρειες ή νομούς της Επικράτειας, όπως θα καθορισθούν με Κοινή Υπουργική Απόφαση, με βάση την ένταση των προβλημάτων ανεργίας ή και μείωσης του πληθυσμού που παρουσιάζουν. Η περιοχή Β περιλαμβάνει το επαρχιακό τμήμα του Ν. Θεσσαλονίκης, τις επαρχίες Τροιζηνίας και Κυθήρων του Ν. Αττικής, καθώς και εκείνους τους νομούς ή τμήματά τους που δεν εντάσσονται στις περιοχές Δ και Γ. Τέλος, η περιοχή Α περιλαμβάνει το Ν. Θεσσαλονίκης, πλην της επαρχίας Λαγκαδά και δυτικά του ποταμού Αξιού, και το μεγαλύτερο τμήμα του Ν. Αττικής.

2.3 Υπαγόμενες επιχειρηματικές δραστηριότητες- ενισχυόμενες δαπάνες.

Στο νέο θεσμικό πλαίσιο εισάγεται, για πρώτη φορά, η διάκριση των επενδυτικών φορέων, βάσει των ετών λειτουργίας τους, σε νέους και παλαιούς. Ως νέοι φορείς νοούνται οι νεοϊδρυόμενες επιχειρήσεις, καθώς και εκείνες για τις οποίες μέχρι την ημερομηνία υποβολής της αίτησης για υπαγωγή στις διατάξεις του νόμου, είτε δεν έχει παρέλθει πενταετία από τη σύστασή τους ή την έναρξη επιτηδεύματος προκειμένου για ατομικές επιχειρήσεις, είτε αφορούν εταιρείες που προήλθαν από μετατροπή άλλης εταιρείας. Ως παλαιοί φορείς νοούνται οι επιχειρήσεις για τις οποίες μέχρι την υποβολή της αίτησης έχει παρέλθει πενταετία από τη σύστασή τους.

Σύμφωνα με το νέο Αναπτυξιακό Νόμο, οι νέες επενδύσεις στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης ενισχύονται με άμεση επιχορήγηση ίση με το 40, 30 και 15% της συνολικής επένδυσης σε αντιστοιχία με τη χωρική ταξινόμησή τους στις περιοχές Δ, Γ ή Β, ενώ προβλέπεται η δυνατότητα επιχορήγησης, σε ανάλογα ποσοστά, των τόκων μεσομακροπρόθεσμων επενδυτικών δανείων και επιδότησης Leasing. Οι Νομοί Δράμας και Καβάλας αναμένεται να ενταχθούν στη Γ περιοχή.

Εναλλακτική επιλογή για τους νέους φορείς, ως προς τη δέσμη ενισχύσεων, αποτελεί η δυνατότητα επιδότησης των τόκων των μεσομακροπρόθεσμων επενδυτικών δανείων τους στα προαναφερθέντα ποσοστά, σε συνδυασμό με φορολογική απαλλαγή επί της αξίας της ενισχυόμενης επένδυσης ή και επί του συνολικού μισθώματος της χρηματοδοτικής μίσθωσης εξοπλισμού, σε ποσοστό που κυμαίνεται έως και 100% για την περιοχή Δ.

Στους παλαιούς φορείς παρέχεται η δυνατότητα επιδότησης των τόκων των μεσομακροπρόθεσμων επενδυτικών δανείων τους, στα ποσοστά που ισχύουν για τις τρεις περιοχές, σε συνδυασμό με φορολογική απαλλαγή επί της αξίας της ενισχυόμενης επένδυσης ή και επί του συνολικού μισθώματος της

χρηματοδοτικής μίσθωσης εξοπλισμού, σε ποσοστό που κυμαίνεται έως και 100% για την περιοχή Δ.

Το ποσοστό ενισχύσεων ωστόσο αυξάνει για συγκεκριμένες ειδικές επενδύσεις που προβλέπονται από την §3ε του Αρθρ. 5 (Καθορισμός παρεχόμενων ενισχύσεων) του νέου Αναπτυξιακού Νόμου. Η ίδια παράγραφος αναφέρει ρητά και όλες τις επενδυτικές περιπτώσεις για τις οποίες ισχύουν διαφορετικά ποσοστά ενισχύσεων.

Δικαίωμα ενίσχυσης από τις διατάξεις του νέου Αναπτυξιακού Νόμου έχουν οι επενδυτικές δραστηριότητες, που ασκούν οι ακόλουθες επιχειρήσεις:

- μεταποίησης στους κλάδους, οι οποίοι προσδιορίζονται αναλυτικά στο άρθρο 15 του νέου θεσμικού πλαισίου,
- παραγωγής ενέργειας,
- εργαστηρίων εφαρμοσμένης έρευνας,
- παροχής υπηρεσιών εξαιρετικά προηγμένης τεχνολογίας,
- ανάπτυξης λογισμικού,
- παροχής υπηρεσιών ποιότητας,
- μεταλλευμάτων,
- εξόρυξης, επεξεργασίας και αξιοποίησης βιομηχανικών ορυκτών,
- σύγχρονης γεωργικής, κτηνοτροφικής και αλιευτικής τεχνολογίας,
- αγροτικών ή αγροτοβιομηχανικών συνεταιρισμών, καθώς και ομάδων παραγωγών,
- τυποποίησης, συσκευασίας και συντήρησης γεωργικών, κτηνοτροφικών και αλιευτικών προϊόντων,
- τοπικής ή νομαρχιακής αυτοδιοίκησης,
- υγρών καυσίμων & υγραερίων,
- εκμετάλλευσης μέσων μεταφοράς, ανθρώπων και εμπορευμάτων σε απομονωμένες περιοχές,
- κέντρων κοινής επιχειρηματικής δράσης,
- εταιρειών διεθνούς εμπορίου,
- εμπορικών επιχειρήσεων,
- κέντρων αποθεραπείας & αποκατάστασης,

- ίδρυσης, επέκτασης, εκσυγχρονισμού τουριστικών υποδομών και εγκαταστάσεων,
- ιερών μονών για την ανέγερση και τον εκσυγχρονισμό ξενώνων,
- τεχνικών εταιρειών,
- παραγωγής ή και τυποποίησης παραδοσιακών προϊόντων

Με εξαίρεση ορισμένων, εκ των παραπάνω περιπτώσεων, το ύψος της παρεχόμενης επιχορήγησης και της επιδότησης του Leasing συνδέεται με τις νέες θέσεις εργασίας που δημιουργούνται με τη νέα επένδυση και δε δύναται να υπερβεί τα 15 εκ. δρχ. για κάθε μόνιμη νέα θέση πλήρους απασχόλησης. Στην περίπτωση δε, που με τις δημιουργούμενες νέες θέσεις εργασίας, η επιχορήγηση προσδιορίζεται σε χαμηλότερα επίπεδα από τα ισχύοντα στην περιοχή υλοποίησης της επένδυσης, το ανώτατο δικαιούμενο ποσό καθορίζεται με γνώμονα τη δημιουργία απασχόλησης.

Η αρμόδια υπηρεσία ιδιωτικών επενδύσεων της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης έχει δικαίωμα εξέτασης και αξιολόγησης επενδυτικών σχεδίων μέχρι ύψους 1,2 δις. δρχ. Επενδυτικά σχέδια μεγαλύτερου ύψους υποβάλλονται στο ΥΠ.ΕΘ.Ο και σε ορισμένες περιπτώσεις στο ΕΛ.Κ.Ε.

(<http://alex.eled.duth.gr/pamth/thesmiko.htm>)

3^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ : ΕΙΔΙΚΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΝΟΜΟΣ 3299/04

Ο Επενδυτικός Νόμος 3299/2004 χορηγεί ελκυστικά κίνητρα για επενδύσεις άνω των 100.000 €, σε όλους τους τομείς της οικονομίας, που υλοποιούνται στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας από επιχειρήσεις ανεξάρτητα μεγέθους, δίνοντας έμφαση στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και στους ανερχόμενους κλάδους της οικονομίας.

3.1 Στόχος του νέου αναπτυξιακού νόμου.

Ο αναπτυξιακός νόμος 3299/04 ψηφίστηκε με σκοπό να αντικαταστήσει τον 2601/98 με βασικούς άξονες:

- A. Την αύξηση των χρηματικών επιχορηγήσεων σε 50%, την ενοποίηση του συστήματος επιχορηγήσεων αλλά και την ενοποίηση υπηρεσιών και φορέων που ασχολούνται με τις επενδυτικές αιτήσεις. Επίσης προέβλεπε τη διαχείριση σε επίπεδο περιφέρειας όλων των αναπτυξιακών Νόμων και κανονισμών.
- B. Να υπαχθούν στο σύστημα ενισχύσεων το σύνολο των κλάδων της τοπικής οικονομίας και ειδικότερα:
 - ◆ Οι επενδύσεις σε λατομικές επιχειρήσεις και επιχειρήσεις αδρανών υλικών ελεγχόμενης ποιότητας.
 - ◆ Εμπορικές επιχειρήσεις πάσης φύσεως όπως πρατήρια καυσίμων, συνεργεία αυτοκινήτων , βαφεία , φανοποιεία και πλυντήρια.
 - ◆ Ελαιοτριβεία και βιοτεχνίες παραγωγής καινοτομικών προϊόντων
 - ◆ Κατασκευαστικές επιχειρήσεις
 - ◆ Μεταφορικές και ναυτιλιακές εταιρίες
 - ◆ Επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών συνδεδεμένες με το τουρισμό όπως τουριστικά γραφεία, επιχειρήσεις ενοικιαζομένων αυτοκινήτων, εστίαση, ψυχαγωγία, κομμωτήρια και πλυντήρια ρούχων.

Γ. Μέτρα μείωσης του λειτουργικού κόστους επιχειρήσεων. Η μείωση αυτή μπορεί να επέλθει με τη μείωση του κόστους μεταφοράς προϊόντων και προσώπων. Σε μεγάλο βαθμό τα όποια κίνητρα παρέχονται εξουδετερώνονται από το γεγονός ότι το λειτουργικό κόστος των νησιωτικών επιχειρήσεων μας είναι επιβαρημένο μέχρι και 20% σε σχέση με αυτό των επιχειρήσεων της ηπειρωτικής Ελλάδας, ενώ σε ένα μεγάλο ποσοστό της αυτή η επιβάρυνση οφείλεται στο κόστος μεταφοράς. Έτσι έχει προταθεί η επιδότηση του κόστους μεταφοράς κατά 3% στα εμπορεύματα και κατά 25% στα εισιτήρια των επιβατών. Η μείωση του κόστους εργασίας μπορεί να επέλθει με επιδότηση των μισθών των εργατών ή με μείωση των ασφαλιστικών εισφορών. (<http://www.chiosnews.com/cn712200425626AM.asp>)

Ο νόμος 286/76 προέβλεπε:

- Επιδότηση νέων θέσεων για όλες τις κατηγορίες επιχειρήσεων χωρίς διακρίσεις (ΟΑΕΔ).
- Επιδότηση δημιουργίας νέων επιχειρήσεων για όλες τις κατηγορίες επιχειρήσεων χωρίς διακρίσεις (ΟΑΕΔ).
- Μείωση άλλων δαπανών και παραγόντων που μειώνουν την κερδοφορία των επιχειρήσεων.

Ενδεικτικά παραδείγματα για τα παραπάνω είναι:

- 1) Η εξομοίωση ξενοδοχειακών Επιχειρήσεων, με τις βιομηχανικές επιχειρήσεις, το οποίο συνεπάγεται μείωση εξόδων μέσω των ειδικών παροχών που έχουν οι βιομηχανίες στις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας.
- 2) Η μείωση της φορολογίας.
- 3) Ο επαναπροσδιορισμό αφορολογήτων αποθεματικών επενδύσεων.
- 4) Η διατήρηση για τις ξενοδοχειακές μονάδες των συντελεστών απόσβεσης που ίσχυαν μέχρι και το 2001.
- 5) Οι χρηματοδοτικές διευκολύνσεις. Αυτό μπορεί να γίνει είτε με δάνεια με ευνοϊκούς όρους αποπληρωμής, είτε με την διατήρηση αλλά και την επέκταση σε όλους τους κλάδους του μειωμένου επιτοκίου δανεισμού κατά τρεις μονάδες που ισχύει σε όλες τις παραμεθόριες περιοχές.

Επιπλέον μπορεί να γίνει ρύθμιση των ληξιπρόθεσμων οφειλών και την κατάργηση των πανωτοκιών.

- 6) Οι χρηματοδοτήσεις στις επιχειρήσεις ώστε να μπορούν να προωθούν τα προϊόντα τους στο εξωτερικό μέσω της διαφήμισης.
- 7) Τα κίνητρα θεσμικού χαρακτήρα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η μείωση της γραφειοκρατίας.

<http://www.chiosnews.com/cn712200425626AM.asp>

Η παραμεθόριος σε συνδυασμό με τη συνεχιζόμενη γήρανση του πληθυσμού αλλά και την απόσταση από τα μεγάλα οικονομικά κέντρα της ηπειρωτικής Ελλάδος, αποτελούν σοβαρά αντικίνητρα για κάθε επενδυτή, και ως αποτέλεσμα αυτές οι περιοχές υστερούν σε σχέση με την υπόλοιπη Ελλάδα.

Ένα επιπρόσθετο πρόβλημα είναι τα εμπορικά καταστήματα που ανοίγουν στα παράλια της Τουρκίας και στα οποία εμπορεύονται κινέζικα προϊόντα χαμηλού κόστους.

Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου είναι 73,78%, της Λέσβου διαμορφώνεται στο 70,73%, της Σάμου στο 72,49% και της Χίου στο 81.12%. Δηλαδή το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Λέσβου είναι το χαμηλότερο της περιφέρειας.

Κατά το παρελθόν έγιναν προσπάθειες να βελτιωθεί η ανάπτυξη της περιοχής όμως δεν υπήρχαν ουσιαστικά αποτελέσματα κυρίως γιατί δεν υπήρχε ένας κεντρικός σχεδιασμός που να βασίζεται στην ιδιαιτερότητα της περιοχής. Όλες οι αποφάσεις και για τις χρηματοδοτούμενες επιχειρήσεις λαμβάνονταν στην Αθήνα από ανθρώπους που δε γνώριζαν την ιδιαιτερότητα του νησιού.

<http://www.chiosnews.com/cn712200425626AM.>

Οι στρατηγικοί στόχοι ανάπτυξης πρέπει να είναι:

- Η ανάπτυξη της πάντα σε σχέση με τον ανταγωνισμό σε ένα διεθνές περιβάλλον.

- Η προώθηση των τοπικών προϊόντων κυρίως του πρωτογενούς τομέα. Βασικό είναι να υπάρχει δικτύωση μεταξύ των επιχειρηματικών δομών.
- Η ανάδειξη του περιβάλλοντος μέσω της Αειφόρου ανάπτυξης, δηλαδή της πράσινης ανάπτυξης. Για να γίνει αυτό πρέπει να αξιοποιηθούν οι υπάρχοντες φυσικοί πόροι με την ταυτόχρονη διαφύλαξη της πολιτισμικής κληρονομιάς του νησιού.
- Η τουριστική ανάπτυξη με την δημιουργία μεγάλων ξενοδοχειακών μονάδων.
- Η έμφαση στον εναλλακτικό τουρισμό που μπορεί να προσφέρει το νησί.
- Η εισαγωγή νέων τεχνολογιών. Οι νέες τεχνολογίες μπορούν να βοηθήσουν τις τοπικές επιχειρήσεις να δικτυωθούν και να πάψουν να είναι απομονωμένες. Επίσης δίνει τη δυνατότητα στα στελέχη επιχειρήσεων να εκπαιδευτούν στις νέες συνθήκες αγοράς.
- Η δημιουργία διεθνούς διαμετακομιστικού κέντρου. Ο σκοπός αυτού του κέντρου πρέπει να είναι η ανάπτυξη σε συνδυασμό με την γείτονα χώρα, τη Τουρκία.

Τα κίνητρα για την επίτευξη αυτών των στόχων πρέπει να γίνεται μέσω ειδικών αναπτυξιακών νόμων. Σε αυτούς τους νόμους πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαιτερότητες του νησιού και να προβάλλεται το σημερινό πλεονέκτημα της θέσης της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου ως Πύλη της Ε.Ε προς την Ανατολή.

[\(\[http://www.dimokratis.gr/index.php?id=11332&view_option=subject\]\(http://www.dimokratis.gr/index.php?id=11332&view_option=subject\)\)](http://www.dimokratis.gr/index.php?id=11332&view_option=subject)

3.2 Προσαρμογή της πολιτικής των κινήτρων στον νησιωτικό χώρο.

Με σκοπό τη βελτίωση της ρευστότητας των τοπικών επιχειρήσεων θα πρέπει να γίνουν:

- Άμεση εκταμίευση των επιχορηγήσεων αναπτυξιακών προγραμμάτων που οφείλονται.

- Πληρωμή όλων των οφειλών προς τους εργολάβους δημοσίων έργων.
- Άμεση πληρωμή όλων των οφειλομένων αγροτικών επιδοτήσεων
- Άμεση πληρωμή όλων των οφειλομένων επιστροφών φόρων και λοιπών υποχρεώσεων του κράτους προς τους ιδιώτες και τις επιχειρήσεις.
- Αύξηση των προμηθειών του δημοσίου και του στρατού από τις τοπικές επιχειρήσεις
- Αύξηση των δάνειων στις τοπικές επιχειρήσεις με εγγύηση του ΤΕΜΠΜΕ για πληρωμή οφειλών προς δημόσιο και ασφαλιστικούς οργανισμούς
- Προγράμματα στεγαστικά μέσω εργατικής εστίας
- Πάγωμα των δανειακών υποχρεώσεων των μέσων μαζικής ενημέρωσης για ένα χρόνο σε συνδυασμό με αλλαγή των όρων του ΤΕΙΡΕΣΙΑ.
- Αύξηση του αριθμού των στελεχών στις ένοπλες δυνάμεις. Τα τελευταία χρόνια έχει παρατηρηθεί μια μείωση στον αριθμό των εφέδρων.
- Αύξηση του αριθμού των εισαγομένων φοιτητών στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Αυτό μπορεί να γίνει και με εισαγωγή φοιτητών από άλλες χώρες.
- Μείωση του κόστους μεταφοράς προϊόντων και προσώπων με αποτέλεσμα τη μείωση του λειτουργικού κόστους επιχειρήσεων.
- Θέσπιση του μεταφορικού ισοδύναμου για τα νησιά μας.
- Δημιουργία οικονομικού φορέα που θα διαχειρίζεται τις ακτοπλοϊκές συγκοινωνίες. Επίσης θα πρέπει οι γραμμές να χαρακτηριστούν ως άγονες και με τη παρέμβαση του κράτους να υποχρεωθούν οι εφοπλιστές να μειώσουν τα ναύλα των πλοίων.
- Διεκδίκηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση ειδικού ταμείου για τη νησιωτικότητα.
- Μείωση του κόστους εργασίας με επιδότηση νέων εργαζομένων αλλά και των ασφαλιστικών εισφορών.
- Μείωση άλλων δαπανών και παραγόντων που αδυνατίζουν την κερδοφορία της επιχείρησης

- Ένα σταθερό φορολογικό καθεστώς σε συνδυασμό με την πάταξη της γραφειοκρατίας.
- Μια οργανωμένη στήριξη των θεσμών και ειδικά του ΚΕΤΑ, του Ταμείο Εγγυοδοσίας Δανείων, των ΜΜΕ, των επιχειρήσεων, του ΤΕΜΠΜΕ και των Συνεταιριστικών Τραπεζών. Επιπλέον πρέπει να ενισχυθεί η εξωστρέφεια των επιχειρήσεων και να καθιερωθεί σε κάθε Επιμελητήριο Γραφείων ένα ONE STOP SHOP για παροχή υπηρεσιών αδειοδότησης επιχειρήσεων.
- Τέλος πρέπει να εκσυγχρονιστούν οι βασικές υποδομές των νησιών. Παραδείγματα των υποδομών αυτών είναι ο νέος αερολιμένας Μυτιλήνης, το νέο λιμάνι Σιγρίου, οι βασικοί οδικοί άξονες Μυτιλήνη-Καλλονή-Σίγρι, ο νέος εμπορικός λιμένας Μυτιλήνης, η δημιουργία επιχειρηματικού πάρκου Μυτιλήνης με διεθνές εκθεσιακό και συνεδριακό χώρο.

(http://www.dimokratis.gr/index.php?id=11332&view_option=subject)

3.3 Τα κίνητρα και οι εγγυήσεις του ΤΕΜΠΜΕ.

Σημαντικός είναι ο ρόλος του ΤΕΜΠΜΕ για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων. Το ΤΕΜΠΜΕ είναι το Ταμείο Στήριξης των επιχειρήσεων, που έχουν πραγματική ανάγκη.

Ειδικά για τα νησιά της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου οι όροι εγγυήσεων που προτείνονται είναι:

- Παροχή εγγύησης στις επιχειρήσεις όλων των κλάδων έως 2.000.000 ευρώ στις τράπεζες για αναχρηματοδότηση υφισταμένων δανείων με μακροχρόνια δάνεια διάρκειας 20 ετών.
- Εγγύηση 100% για επιχειρήσεις με τζίρο έως 500.000 ευρώ και δάνεια έως 40% του τζίρου.
- Εγγύηση 90% για επιχειρήσεις με τζίρο από 500.001 έως 1.500.000 ευρώ και δάνεια έως 40% του τζίρου.
- Εγγύηση 80% για επιχειρήσεις με τζίρο από 1.500.001 έως 5.000.000 ευρώ και δάνεια έως 40% του τζίρου.

- Επιδότηση επιτοκίου των ανωτέρω επιχειρήσεων με 40% του επιτοκίου του δανείου διάρκειας 20 ετών.
- Παροχή εγγύησης στις επιχειρήσεις όλων των κλάδων έως 1.000.000 ευρώ στις τράπεζες για νέα δάνεια πάσης φύσεως, είτε κεφαλαίου κίνησης, είτε για την αγορά παγίων.
- Εγγύηση 100% για επιχειρήσεις με τζίρο έως 1.000.000 ευρώ και δάνεια έως 30% του τζίρου.
- Εγγύηση 90% για επιχειρήσεις με τζίρο από 1.000.001 έως 3.500.000 ευρώ και δάνεια έως 30% του τζίρου.
- Επιδότηση επιτοκίου των ανωτέρω επιχειρήσεων με 40% του επιτοκίου του δανείου.
- Παροχή εγγύησης στις επιχειρήσεις όλων των κλάδων έως 500.000 ευρώ στις τράπεζες για δάνεια για πράσινες επενδύσεις, επενδύσεις καινοτομίας και υψηλής τεχνολογίας
- Εγγύηση 100% για επιχειρήσεις με τζίρο έως 1.700.000 ευρώ και δάνεια έως 30% του τζίρου.
- Επιδότηση επιτοκίου των ανωτέρω επιχειρήσεων με 70% του επιτοκίου του δανείου
- Παροχή εγγύησης στις επιχειρήσεις που μπήκαν στον «ΤΕΙΡΕΣΙΑ» όλων των κλάδων έως 50.000 ευρώ στις τράπεζες για αναχρηματοδότηση ληγμένων δανείων με δάνεια διάρκειας 7 ετών. Ηλικία επιχειρηματιών έως 35 ετών.
- Εγγύηση 70% για επιχειρήσεις με τζίρο έως 250.000 ευρώ και δάνεια έως 30% του τζίρου.
- Επιδότηση επιτοκίου των ανωτέρω επιχειρήσεων με 30% του επιτοκίου του δανείου.

http://www.dimokratis.gr/index.php?id=11332&view_option=subject

Η διαδικασία για να εγγυηθεί το ΤΕΜΠΜΕ για μια επιχείρηση είναι απλή. Το μόνο που πρέπει να γίνει είναι να κατατεθεί από την επιχείρηση στο ΤΕΜΠΜΕ ένα ειδικό έντυπο υποβολής και μετά αυτόματα το ΤΕΜΠΜΕ δίνει την εγγύηση που χρειάζεται στη συμβαλλόμενη τράπεζα.

Γενικά γίνεται μια προσπάθεια να δίνεται βοήθεια σε περιοχές οι οποίες είναι ελκυστικές. Στην περίπτωση που μια περιοχή είναι ελκυστική τότε έχει τη δυνατότητα να προσελκύει νέες επενδύσεις και νέους ανθρώπους, ενώ στην περίπτωση που δεν είναι ελκυστική η περιοχή όχι μόνο δε μπορεί να προσελκύσει νέες επενδύσεις αλλά χάνει και τις υπάρχουσες.

Η απώλεια ανθρώπων είναι ακόμα πιο σημαντική από την απώλεια επιχειρήσεων. Όμως πολλές φορές αυτά συνδέονται. Ο κόσμος θέλει να ζει κάπου όπου θα έχει μια απασχόληση που θα μπορεί να του καλύπτει τόσο τις ανάγκες του , όσο και τις προσδοκίες του. Επίσης είναι σημαντικό να του παρέχονται ικανοποιητικές συνθήκες στο τομέα της παιδείας, της υγείας του πολιτισμού και της ψυχαγωγίας.

Το θετικό στην περίπτωση της Ελλάδας είναι υπάρχει ισχυρό το στοιχείο της εντοπιότητας, δηλαδή οι άνθρωποι είναι απρόθυμοι να φύγουν από το μέρος που γεννήθηκαν. Παρόλα αυτά κάποια στιγμή η ανάγκη του για κάποιες καλύτερες συνθήκες στο τρόπο ζωής τους αναγκάζει να φύγουν. Αποτελεί γενίκευση αλλά σε λίγο καιρό οι μόνοι που δε θα φεύγουν είναι αυτοί που δε μπορούν να φύγουν.

4^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΝΗΣΙΟΥ.

4.1 Το δημογραφικό πρόβλημα

Ένα σημαντικό πρόβλημα στην ανάπτυξη της περιοχής είναι να καταφέρουμε να εξαλείψουμε προβλήματα που έχουν σχέση με δημογραφικά χαρακτηριστικά των περιοχών. Ειδικά για το νησί, Αν παρατηρήσουμε τα δημογραφικά στοιχεία του μετά το 1960 θα δούμε:

- ✚ Συνεχιζόμενη συρρίκνωση του εργατικού δυναμικού που είναι αποτέλεσμα της έλλειψης θέσεων εργασίας.
- ✚ Μείωση της συμμετοχής του νομού Λέσβου στο ΑΕΠ της χώρας εξαιτίας της συρρίκνωσης βασικών τομέων όπως ο πρωτογενής χωρίς αναπλήρωση τους από άλλες δραστηριότητες.
- ✚ Κατάταξη του νομού στην 37η θέση σε σύνολο 52 νομών με βάση το κατά κεφαλήν ΑΕΠ
- ✚ Αρνητική εξέλιξη του πληθυσμού τόσο στο σύνολο της περιόδου όσο και κατά την τελευταία δεκαετία όπου παρατηρείται μείωση κατά 0,3%, όταν στην υπόλοιπη Ελλάδα παρατηρείται αύξηση 0,5%.
- ✚ Χαμηλό δείκτη γεννητικότητας και αρνητική φυσική κίνηση, δηλαδή γεννήσεις μείον θάνατοι.
- ✚ Χαμηλό ποσοστό ενεργού πληθυσμού και επομένως υψηλό δείκτη εξάρτησης.
- ✚ Χαμηλό ποσοστό απασχόλησης των γυναικών.
- ✚ Υψηλό βαθμό γήρανσης του πληθυσμού.

http://www.dimokratis.gr/index.php?id=11332&view_option=subject

4.2 Ο Ρόλος των συγκυριών στην ανάπτυξη του νησιού

Από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα μέχρι και την περίοδο του μεσοπολέμου ο νομός Λέσβου κατέγραψε μια ταχεία ανάπτυξη. Ο λόγος που γινόταν αυτό ήταν γιατί κατάφερε να εκμεταλλευτεί τις συγκυρίες. Ποιες ήταν αυτές οι συγκυρίες είναι εύκολο να εντοπιστούν. Αξιοποίησε το εργατικό της δυναμικό και ασχολήθηκε συστηματικά με τον πρωτογενή τομέα. Ειδικά στον τομέα της ελαιοπαραγωγής δημιούργησε ένα καθετοποιημένο ολοκληρωμένο παραγωγικό σύμπλεγμα. Η αξιοποίηση ενός συγκεκριμένου τομέα λειτουργεί πολλαπλασιαστικά στην οικονομία και το ίδιο έγινε και εδώ.

Στη συνέχεια όμως οι εξωτερικές συνθήκες άλλαξαν:

- ❖ Ο πρωτογενής τομέας έπαψε με τη πάροδο του χρόνου να διαδραματίζει τον ίδιο ρόλο με πριν δίνοντας τη θέση του στη βαριά βιομηχανία και σήμερα στις υπηρεσίες.
- ❖ Τα δίκτυα των θαλάσσιων μεταφορών άλλαξαν με την εμφάνιση μεγάλων πλοίων που παρακάμπτουν τα νησιά, ενώ ταυτόχρονα οι θαλάσσιες μεταφορές έχασαν τη κυρίαρχη θέση τους με την ανάπτυξη των μαζικών μεταφορών σε ξηρά και αέρα.
- ❖ Οι μονάδες παραγωγής εντατικοποιούνται και γιγαντώνονται για να επωφεληθούν από τις οικονομίες κλίμακας μεταφερόμενες σε περιοχές που διαθέτουν συγκριτικά πλεονεκτήματα. Σε ότι αφορά τη βιομηχανία συγκεντρώνονται στα μεγάλα αστικά κέντρα που διαθέτουν τις αναγκαίες υποδομές και ανθρώπινο δυναμικό, ενώ σε ότι αφορά στη γεωργία στις πεδινές, αρδευόμενες περιοχές και κοντά στις μονάδες μεταποίησης
- ❖ Η Μεσόγειος χάνει το κυρίαρχο ρόλο της από τα νέα κέντρα που αναδύονται γύρω από τον Ατλαντικό και τον Ειρηνικό.

http://www.aegean.gr/lid/internet/elliniki_ekdosi/Dimosieuseis/Master-Plan-1.htm

Οπότε μετά το πόλεμο ο αγροτικός τομέας άρχισε να φθίνει και ο αγροτικός πληθυσμός δεν έκανε καμία προσπάθεια να μεταβεί σε οικονομίες κλίμακας.

Τέτοια προσπάθεια δεν έγινε ούτε και από καμία κυβέρνηση. Αντίθετα όμως οικονομίες κλίμακας παρατηρούνται στα μεγάλα αστικά κέντρα και για αυτό το λόγο οι επιχειρηματίες των νησιού άρχισαν να εγκαταλείπουν τις νησιωτικές περιοχές και να εγκαθίσταται στα μεγάλα αστικά κέντρα και ειδικά στην Αθήνα.

Όπως είναι προφανές η Λέσβος απέτυχε να προσαρμοστεί στις νέες συνθήκες της οικονομίας. Εδώ πρέπει να επισημανθεί ότι και οι εκάστοτε κυβερνήσεις δεν έδιναν καθόλου σημασία στην περιφερειακή ανάπτυξη αλλά τους ενδιέφερε μόνο να πετύχουν όσο μεγαλύτερους ρυθμούς ανάπτυξης μπορούσαν ανεξάρτητα από πού προέρχονταν.

Το φαινόμενο της κρίσης σε μια περιοχή έχει παρουσιαστεί πολλές φορές σε όλα τα πλάτη και τα μήκη του πλανήτη σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο με πιο πρόσφατα παραδείγματα στην Ευρώπη να αποτελούν οι υφαντουργικές και οι ανθρακοπαραγωγές περιφέρειες της Μ.Βρετανίας, οι περιοχές της σιδηροβιομηχανίας και της χαλυβουργίας στη Γαλλία, το Βέλγιο και τη Γερμανία, οι περιοχές με αναπτυγμένη βιομηχανία αυτοκινήτων ή ναυπήγησης πλοίων, που πέρασαν μέσα σε διάστημα λίγων χρόνων από τα υψηλά επίπεδα ευημερίας σε περιόδους μεγάλης κρίσης που συνοδεύτηκε από μείωση της παραγωγής και υψηλά ποσοστά ανεργίας.

Αντίστοιχες υπάρχουν και ελληνικές περιοχές όπου ανάλογες συγκυρίες δημιούργησαν αντίστοιχα προβλήματα, χαρακτηριστικά παραδείγματα η Καβάλα, η Καλαμάτα, το Λαύριο, η Πάτρα, ο Βόλος και η Σύρος.

Η ιστορία τη επαρχίας της Λήμνου όμως δεν είναι η ίδια με τη Λέσβο γιατί η Λήμνος δεν είχε καταγράψει καθόλου βιομηχανική ανάπτυξη στον 20^ο αιώνα. Επιπλέον ο Άγιος Ευστράτιος γνώρισε τεράστια απομόνωση μιας και υπήρξε τόπος εξορίας για πάρα πολλά χρόνια. Λόγω αυτής της διαφορετικότητας η ανάλυση της αναπτυξιακής πορείας της Λήμνου σε σχέση με τη Λέσβο συνήθως γίνεται διαφορετικά.

(http://www.aegean.gr/lid/internet/elliniki_ekdosi/Dimosieuseis/Master-Plan-1.htm)

Η αναπτυξιακή διαδικασία μπορεί να επηρεαστεί από δύο κατηγορίες παραγόντων, τους εξωγενείς δηλαδή αυτούς που δεν υπάρχει δυνατότητα επηρεασμού και τους ενδογενείς όπου περιλαμβάνει όλες αυτές τις εσωτερικές παραμέτρους που μπορούν να αλλάξουν ανάλογα με τη πολιτική που ακολουθείται.

4.3 Ενδογενείς παράγοντες.

Οι ιδιαιτερότητες του νησιωτικού χώρου οι οποίες δεδομένου του αναπτυξιακού μοντέλου που ακολούθησε η Ελλάδα σε συνδυασμό με τις αλλαγές στο σύστημα των μεταφορών, οδήγησαν τα νησιά σε οικονομική, δημογραφική, πολιτιστική και τεχνολογική περιθωριοποίηση. Χαρακτηριστικά του νησιωτικού χώρου είναι:

- Το μικρό μέγεθος. Αυτό αφορά τόσο την έκταση, όσο τον πληθυσμό. Το γεγονός αυτό παρατηρείται κυρίως στα μικρά νησιά, αλλά και στα μεγαλύτερα πάντα συγκρινόμενα με την ηπειρωτική χώρα. Η περιορισμένη ποικιλία και ποσότητα φυσικών πόρων, η μικρή αγορά και η περιορισμένη φέρουσα ικανότητα από φυσικής, οικονομικής και κοινωνικής πλευράς, αποτελεί μέρος των περιορισμών κάτω από τους οποίους λειτούργησαν τα νησιά.
- Η περιφερειακότητα και η απομόνωση. Δηλαδή παρατηρείται αυξημένο κόστος, άμεσο και έμμεσο, το οποίο επιβαρύνει τη λειτουργία όλων των φορέων που δρουν στο νησιωτικό χώρο και ειδικά τις επιχειρήσεις αλλά και τα νοικοκυριά και το δημόσιο τομέα. Το γεγονός αυτό μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η ανταγωνιστικότητα των προϊόντων και των υπηρεσιών που παράγονται στα νησιά δεν θα πρέπει να αναζητείται στο χαμηλό κόστος παραγωγής, αλλά με βάση άλλα χαρακτηριστικά όπως η ποιότητα, η ιδιαιτερότητα και η δυνατότητα κατάκτησης μονοπωλιακής θέσης σε συγκεκριμένη αγορά.

- Η ιδιαίτερη βιωματική ταυτότητα. Αυτή έχει επηρεαστεί από τις ιδιαιτερότητες του νησιωτικού χώρου, ο οποίος δημιουργεί ένα κλίμα μέσα στο οποίο μεγαλώνει ο νησιώτης και επηρεάζει πολύ το τρόπο σκέψης και δράσης του.
- Το ιδιόμορφο, πλούσιο αλλά και εύθραυστο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον. Είναι γεγονός ότι χρειάζεται ιδιαίτερη σημασία στη διαχείριση του περιβάλλοντος με σκοπό την αειφόρο ανάπτυξη.

Επομένως η πολιτική ανάπτυξης μαζικού τουρισμού στην οποία στηρίχτηκε τις τρεις τελευταίες δεκαετίες σε συνδυασμό με την ανατροπή των αρνητικών οικονομικών και δημογραφικών εξελίξεων στα νησιά, δεν έχει μακροχρόνια προοπτική. Οι φυσικοί και πολιτιστικοί πόροι στους οποίους στηρίζεται σήμερα κάποτε θα καταναλωθούν και τότε η μόνη διέξοδος για τους νησιώτες θα είναι και πάλι η φυγή.

Η ανάλυση των ιδιαιτεροτήτων των νησιών καταδεικνύει ότι η ενιαία και ομοιόμορφη πολιτική που ασκήθηκε τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο δεν ήταν η κατάλληλη για να αντιμετωπίσει το πρόβλημα της υπανάπτυξης στο νησιωτικό χώρο και θα πρέπει να διευρυνθούν οι αρχές που διέπουν την αναπτυξιακή στρατηγική και επίσης θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαιτερότητες αυτές και οι περιορισμοί που αυτές επιβάλλουν.

Η ανατρεψιμότητα ή μη των θεωρούμενων ως μειονεκτήματα χαρακτηριστικών εξαρτάται από την οπτική γωνιά και την προσέγγιση με την οποία εξετάζεται το αναπτυξιακό πρόβλημα. Αναλύοντας ιστορικά την εξέλιξη της αναπτυξιακής πορείας των νησιών βλέπουμε ότι η επικράτηση του σημερινού μοντέλου ανάπτυξης αποτέλεσε, μαζί με τη μείωση της σπουδαιότητας των θαλάσσιων δρόμων, τη γενεσιουργό αιτία της σημερινής κατάστασης που ξεκίνησε στην αρχή του 20ου αιώνα και πήρε μεγάλες διαστάσεις μετά τον 2^ο παγκόσμιο πόλεμο. Επομένως μπορούμε να πούμε ότι με βάση αυτό το μοντέλο ανάπτυξης η νησιωτικότητα αποτέλεσε παράγοντα αποτρεπτικό για την εγκατάσταση ανθρώπων και δραστηριοτήτων.

4.4 Εξωγενείς παράγοντες

Οι εξελίξεις στο ευρύτερο κοινωνικό και οικονομικό σύστημα. Στα αίτια της προβληματικότητας σε μια περιοχή δεν μπορεί να μην λαμβάνεται υπόψη οι μείζονες αλλαγές που έχουν συντελεστεί στο παγκόσμιο σύστημα και έχουν επηρεάσει αναπόφευκτα και τις τοπικές εξελίξεις. Σημαντικότερες από αυτές τις εξελίξεις είναι:

- Η συρρίκνωση του πρωτογενή τομέα σε παγκόσμιο επίπεδο και ιδιαίτερα στις αναπτυγμένες χώρες αρχικά υπέρ της βιομηχανίας και σήμερα υπέρ των υπηρεσιών.
- Η μαζικοποίηση της παραγωγής, η ανάπτυξη των μεταφορών και οι τεχνολογικές αλλαγές είναι παράμετροι αλλαγής της χωροθέτησης των δραστηριοτήτων.
- Οι κλασικές και μη εξειδικευμένες οικονομικές δραστηριότητες, με χαμηλή προστιθέμενη αξία, τείνουν προς τις λιγότερο αναπτυγμένες ζώνες. Η εξειδίκευση σε αυτό τον τύπο των δραστηριοτήτων, όπως ο μαζικός τουρισμός παραλίας, συνεπάγεται αυξημένο ανταγωνισμό με χώρες χαμηλού κόστους παραγωγής.
- Η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας και η περιφερειοποίηση των παρεμβάσεων, έχει ως αποτέλεσμα την ανάγκη για συνεχή προσπάθεια βελτίωσης του βαθμού ανταγωνιστικότητας της κάθε περιοχής.

4.5 Ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η πορεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς την οικονομική και νομισματική ενοποίηση πρέπει να εξεταστεί μέσα στη λογική των παγκόσμιων αγορών. Επομένως πρέπει να εκτιμηθούν οι επιπτώσεις:

- Από τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Κύρια περίπτωση πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ) που απορροφά περίπου το 85% του κοινοτικού προϋπολογισμού. Η ΚΑΠ ενισχύει τις περιφέρειες που αντιμετωπίζουν σοβαρά διαρθρωτικά προβλήματα που εμποδίζουν την ανάπτυξη τους

και τη σύγκλιση προς τον μέσο κοινοτικό όρο, περιφέρειες σε κρίση, περιφέρειες με υψηλή ανεργία, περιφέρειες με διαρθρωτικά προβλήματα στον αγροτικό τομέα. Σε όλη της Ελλάδα γίνονται παρεμβάσεις προσθετικές σε σχέση με αυτές που θα γίνονταν με εθνικούς πόρους μόνο.

Η ΚΑΠ με παρεμβάσεις για την στήριξη των τιμών και αλλαγή των δομών στον πρωτογενή τομέα συνέβαλε σε μεγάλο βαθμό στην αύξηση του εισοδήματος των αγροτών και στην αύξηση της παραγωγής. Το υψηλό όμως κόστος της πολιτικής αυτής οδήγησε την Ευρωπαϊκή Ένωση να ξεκινήσει από το 1988 την σταδιακή της μεταρρύθμιση μειώνοντας τον βαθμό προστασίας των παραγόμενων προϊόντων και προωθώντας συμπληρωματικά μέτρα που στοχεύουν στη διόρθωση των περιβαλλοντικών και των διαρθρωτικών προβλημάτων της ευρωπαϊκής γεωργίας. Η μείωση του ρόλου της γεωργικής παραγωγής και η ανάπτυξη συμπληρωματικών δραστηριοτήτων αποτελούν τη βάση της νέας πολιτικής ανάπτυξης της υπαίθρου.

Οι πολιτικές αυτές βέβαια δεν έχουν σχεδιαστεί για τον νησιωτικό χώρο αλλά συνέβαλαν ασφαλώς στη μεταφορά πόρων προς τα νησιά αλλά δεν φαίνεται να μπόρεσαν να μεταβάλουν ουσιαστικά τις δομές τους και να τα οδηγήσουν προς μια αναπτυξιακή πορεία.

- Από την πορεία προς την ΟΝΕ. Η δημιουργία της Ενιαίας Αγοράς και η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς την Ανατολική Ευρώπη αναμένεται να αυξήσει τα εμπόδια στην πορεία των νησιών προς την ανάπτυξη αν δεν υιοθετηθούν ειδικές ρυθμίσεις υπέρ των νησιών, όπως αποφασίστηκε με την νέα συνθήκη του Amsterdam.

Η σύνδεση της Τουρκίας με την Ευρωπαϊκή Ένωση δεν αναμένεται να επηρεάσει ουσιαστικά τον νομό Λέσβου, εάν πρώτα δεν βελτιωθούν οι σχέσεις της Ελλάδας με την Τουρκία.

4.6 Οι εθνικές πολιτικές.

Η έλλειψη εθνικής πολιτικής υπέρ των νησιών δεν βοήθησε στην αντιμετώπιση των προβλημάτων του. Οι όποιες ειδικές ρυθμίσεις εφαρμόστηκαν κατά καιρούς στον νομό αφορούσαν το σύνολο των παραμεθόριων προβληματικών περιοχών της χώρας χωρίς να αντιμετωπίζουν τα ειδικά προβλήματα της νησιωτικότητας.

Τα μέτρα αυτά στόχευαν κυρίως στη μείωση του κόστους λειτουργίας των επιχειρήσεων με επιδοτήσεις είτε του λειτουργικού κόστους τους είτε της εγκατάστασης νέων μονάδων. Σε μικρότερο βαθμό τα μέτρα αφορούσαν τη μείωση του κόστους ζωής των κατοίκων, όπως η μείωση του συντελεστή ΦΠΑ και η αύξηση του αφορολόγητου ορίου. Τα μέτρα αυτά έχουν χαρακτηριστεί ανεπαρκή από τους τοπικούς πολιτικούς και επαγγελματικούς φορείς για να υπερκαλύψουν τις επιπτώσεις της νησιωτικότητας. Ούτε οι κλαδικές πολιτικές έλαβαν υπόψη τους τις ιδιαιτερότητες των νησιών με αποτέλεσμα να σημειωθούν παρενέργειες.

Στον τουριστικό τομέα σημειώνονται συγκέντρωση σε ορισμένα νησιά, άναρχη ανάπτυξη και υποβάθμιση των περιοχών αυτών, μονόπλευρη ανάπτυξη του μαζικού ηλιοτροπικού τουρισμού, έλλειψη προβολής και οργάνωσης του τουριστικού προϊόντος, συνεχής αύξησης της προσφοράς κλινών με αποτέλεσμα τον αυξημένο ανταγωνισμό και τις χαμηλές τιμές, ελλείψεις στις υποδομές και χαμηλές υπηρεσίες από κράτος και επιχειρήσεις. Όλα τα παραπάνω δεν επέτρεψαν στον τουρισμό να διαδραματίσει έναν καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη των νησιών, έστω και αν θεωρείται το συγκριτικό τους πλεονέκτημα.

Στη γεωργία, η εφαρμογή ενιαίας πολιτικής στο σύνολο του ελλαδικού χώρου είχε ως αποτέλεσμα την συρρίκνωση της στα νησιά όπου επικρατούν συνθήκες που δεν επιτρέπουν την ανάπτυξη της ανταγωνιστικής γεωργίας. Αν και τα διαρθρωτικά προβλήματα στα νησιά είναι εντονότερα από εκείνα της ηπειρωτικής χώρας, οι επιδοτήσεις που προέρχονται από την κοινή αγροτική πολιτική επιτρέπουν ακόμη την διατήρηση ορισμένων δραστηριοτήτων.

Η υποβάθμιση του ρόλου που διαδραματίζει το ανθρώπινο δυναμικό στην διαδικασία ανάπτυξης σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο μέχρι πρόσφατα είχε ως αποτέλεσμα να μην δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στη κατάρτιση του. Το χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης που παρουσιάζεται σήμερα εμποδίζει την εφαρμογή των καινοτόμων δράσεων που είναι αναγκαίες, ενώ το σύστημα κατάρτισης που αναπτύχθηκε με βάση τις χρηματοδοτήσεις της ευρωπαϊκής ένωσης δεν είναι αποτελεσματικό. Παράλληλα η κρατική πολιτική έρευνας και μεταφοράς τεχνολογίας και τεχνογνωσίας είναι συγκεντρωτική και ανεπαρκής για να επιφέρει την αναγκαία διάχυση των γνώσεων και των εφαρμογών τους στη περιφέρεια.

(http://www.aegean.gr/lid/internet/elliniki_ekdosi/Dimosiouseis/Master-Plan-1.htm)

4.7 Η «προβληματικότητα» του Ν. Λέσβου

Οι επιχειρηματίες βλέποντας την έλλειψη υποδομών στο νομό Λέσβου αναγκάζονται φύγουν μακριά από τα νησιά. Αυτή η τάση ενισχύεται από τις αυξανόμενες και διαφοροποιημένες ανάγκες. Τρεις είναι κυρίως οι λόγοι για την παραπάνω κατάσταση.

- ◆ Στην ανεπάρκεια των πιστώσεων
- ◆ Στην κακή οργάνωση του κράτους και των υπηρεσιών του
- ◆ Στον ειδικό σχεδιασμό που είναι απαραίτητος στο νησιωτικό χώρο.

Για πάρα πολλά χρόνια δεν δίνονταν σχεδόν καθόλου στους μηχανισμούς που βοηθούν την ανάπτυξη στη περιφέρεια. Τα προβλήματα είναι σημαντικότερα στις νησιωτικές περιφέρειες, λόγω του γεγονότος ότι είχαν εγκαταλειφτεί για πάρα πολλά χρόνια, αλλά ακόμα σε αυτές τις περιοχές δίνεται η μικρότερη σημασία. Τέλος ένα ακόμα σημαντικό πρόβλημα είναι ότι η ανάπτυξη σχεδιάζεται σε γραφεία από καθαρούς γραφειοκράτες. Τα προβλήματα αυτά εντοπίζονται σε τέσσερα σημεία.

1. Το συγκεντρωτικό και αναποτελεσματικό κράτος που δεν μπορεί να λάβει υπόψη του τις τοπικές ιδιαιτερότητες.

2. Τη στήριξη της ανάπτυξης στη διοίκηση με βάση γραφειοκρατικές διαδικασίες αντί της δημιουργίας αναπτυξιακών θεσμών.
3. Την αδυναμία σωστής αξιοποίησης των κοινοτικών μέτρων και χρηματοδοτήσεων καθώς και αδυναμία προώθησης ρυθμίσεων στις κοινοτικές πολιτικές που να εξυπηρετούν τις ελληνικές ιδιαιτερότητες. Η δυσκαμψία της διοικητικής μηχανής, η δυσκολία για σωστή και έγκαιρη ενημέρωση των δικαιούχων, η προσήλωση στη μεγιστοποίηση της απορρόφησης των πόρων και κυρίως η έλλειψη μακροχρόνιου σχεδιασμού είναι οι βασικές αιτίες του προβλήματος.
4. Η έλλειψη στρατηγικού σχεδιασμού δηλαδή κατευθυντήριων αξόνων δράσης για την επίτευξη των στόχων και για το τρόπο που θα επιτευχθούν και τα μέσα που θα διατεθούν.

(http://www.aegean.gr/lid/internet/elliniki_ekdosi/Dimosieuseis/Master-Plan-1.htm)

Ο νομός Λέσβου αντιμετωπίζει ένα επιπλέον παράγοντα που εμποδίζει την ανάπτυξη. Αυτός ο παράγοντας χαρακτηρίζεται ως προβληματικότητα. Με τον όρο προβληματικότητα θεωρούμε τη δυσκολία μιας συγκεκριμένης παραγωγικής διάρθρωσης να λειτουργήσει και να εξελιχθεί απρόσκοπτα και αποδοτικά εξαιτίας εξωτερικών πιέσεων. Οι πιέσεις αυτές προκαλούν και αναδεικνύουν τις εσωτερικές αδυναμίες της συγκεκριμένης περιοχής. Η διατήρηση των εσωτερικών αδυναμιών για μεγάλο χρονικό διάστημα διαμορφώνουν συνθήκες κρίσης οι οποίες οδηγούν στην αποδιάρθρωση και τελικά στη καταστροφή της περιφέρειας.

4.7.1 Παράμετροι παρέμβασης Διορθωτικών μηχανισμών.

Η αναστροφή της κατάστασης αυτής απαιτεί τη δημιουργία διαρθρωτικών μηχανισμών. Οι τελευταίοι θα πρέπει, αφού συγκεκριμενοποιηθεί το αίτιο της προβληματικότητας που κανείς δεν διαφωνεί ότι είναι τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της νησιωτικότητας που οδηγούν σε υψηλό κόστος παραγωγής, να ανασυντάξουν τα μέσα και τους παραγωγικούς πόρους της περιοχής ώστε να αποκατασταθεί η ισορροπία με τις συνθήκες της αγοράς.

Μέτρα

Οι συνήθεις παράμετροι παρέμβασης των διαρθρωτικών μηχανισμών είναι:

- ✓ Το ενδογενές δυναμικό ανάπτυξης είναι κρίσιμος παράγοντας για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας.
- ✓ Το επίπεδο των υποδομών που πρέπει να εκσυγχρονιστούν ώστε να αποτελέσουν πόλο έλξης νέων δραστηριοτήτων.
- ✓ Οι επιχειρηματικές πρωτοβουλίες αποτελούν τον κρίσιμο κρίκο στην αναπτυξιακή προσπάθεια
- ✓ Οι αναπτυξιακοί φορείς: το θεσμικό πλαίσιο πρέπει να παρέχει τα κατάλληλα κίνητρα ώστε να αξιοποιηθούν τα συγκριτικά πλεονεκτήματα, ενώ οι φορείς διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στο σχεδιασμό, την υλοποίηση και τη παρακολούθηση αναπτυξιακών προγραμμάτων

Το συσσωρευτικό αποτέλεσμα των προηγούμενων παραμέτρων προσδιορίζουν και τις αναπτυξιακές δυνατότητες μιας περιοχής. Εδώ βρίσκεται και το σημείο κλειδί για το νομό καθώς και η δυσκολία του εγχειρήματος. Οι θεωρούμενοι κρίσιμοι παράμετροι για το ξεπέρασμα της προβληματικότητας δεν βρίσκονται σε κατάσταση που να επιτρέπουν εύκολα την κοινωνική και οικονομική αναδιάρθρωση της περιοχής. Μοναδική θετική εξαίρεση αποτελούν οι τοπικοί πόροι που όμως παραμένουν ανεκμετάλλευτοι.

Ιδιαίτερα σε ότι αφορά στο ανθρώπινο δυναμικό και το αναπτυξιακό κλίμα η κατάσταση είναι ιδιαίτερα αρνητική. Το μεν πρώτο εκτός του χαμηλού επιπέδου εκπαίδευσης και κατάρτισης διαπνέεται από μία απογοήτευση, αδράνεια και άρνηση για ανάληψη πρωτοβουλιών. Σε ότι αφορά στο δεύτερο, η ένταση στις ελληνοτουρκικές σχέσεις, η μακροχρόνια κρίση και η έλλειψη τοπικών αναπτυξιακών φορέων με δυναμικές πρωτοβουλίες ικανές να ανατρέψουν την φθίνουσα πορεία, συνθέτουν ένα αρνητικό κλίμα που επιβαρύνει πρόσθετα την ήδη κακή κατάσταση.

http://www.aegean.gr/lid/internet/elliniki_ekdosi/Dimosieuseis/Master-Plan-1.htm

5^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ LEADER ΚΑΙ Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΛΗΜΝΟΥ Α.Ε.

Το 1991 ξεκίνησε από την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων το πρόγραμμα LEADER I. Σκοπός του προγράμματος ήταν να χρησιμοποιεί κοινοτική βοήθεια ώστε να έχουν την ευκαιρία φορείς αγροτικής ανάπτυξης να εφαρμόσουν διάφορες προσεγγίσεις στην αγροτική ανάπτυξη, οι οποίες θα ήταν δύσκολο να εφαρμοστούν λόγω του πειραματικού τους χαρακτήρα.

5.1 Ιστορικά στοιχεία του προγράμματος.

Το πρόγραμμα LEADER I συνέχισε τη δράση μέχρι το 1994 όπου ξεκίνησε το πρόγραμμα LEADER II. Το 2001 τερμάτισε τη δράση του και το πρόγραμμα LEADER II, οπότε και ξεκίνησε τη δράση του το πρόγραμμα LEADER+ που συνεχίζεται μέχρι σήμερα.

Τα προγράμματα LEADER διαφοροποιούνται από τα υπόλοιπα κοινοτικά προϊόντα στα παρακάτω 7 σημεία.

1. Χωρική προσέγγιση: Η αναπτυξιακή στρατηγική καθορίζεται με βάση μια συγκεκριμένη περιοχή. Η περιοχή θα πρέπει να είναι αγροτική και να έχει κάποια ομοιογενή χαρακτηριστικά. Η χωρική ανάπτυξη είναι πολύ σημαντική γιατί κάθε περιοχή έχει τις δικές της ιδιαιτερότητες και είναι ευκολότερο να αξιοποιηθούν οι πόροι της περιοχής από ανθρώπους της περιοχής.
2. Εκ των κάτω προς τα άνω προσέγγιση. Για την καλύτερη επίτευξη των στόχων είναι βασικό να κινητοποιηθούν τόσο οι δημόσιοι φορείς, όσο και ο πληθυσμός της περιοχής. Έτσι επιτυγχάνεται μεγαλύτερη συναίνεση και δημιουργείται εμπιστοσύνη μεταξύ των φορέων με σκοπό την αποτελεσματικότητα της αγροτικής ανάπτυξης.
3. Ομάδες Τοπικής Δράσης. Με τον όρο αυτό εννοείται η σύμπραξη δημοσίων και ιδιωτικών φορέων με σκοπό τη διαμόρφωση μιας κοινής αναπτυξιακής πολιτικής. Με αυτό τον τρόπο δε παρουσιάζονται τα

προβλήματα του παρελθόντος όπου η μη σύμπραξη επέφερε έλλειψη οργάνωσης.

4. Καινοτόμος χαρακτήρας των δράσεων. Ο καινοτόμος χαρακτήρα των δράσεων αφορά συνήθως στη χρήση νέων μορφών αξιοποίησης τοπικών πόρων, σε νέα προϊόντα, σε νέες μεθόδους και σε νέες μορφές οργάνωσης.
5. Διασύνδεση μεταξύ δράσεων, δηλαδή ολοκληρωμένη και πολυτομεακή προσέγγιση. Ο όρος αυτός εννοεί ότι δε πρέπει να εφαρμόζεται διάφορες μεμονωμένες δράσεις αλλά να υπάρχει ένα σχέδιο όπου όλες οι δράσεις θα συνδέονται μεταξύ τους.
6. Δικτύωση, περιλαμβανομένης της διακρατικής συνεργασίας. Είναι βασικό να υπάρχει μια επικοινωνία μεταξύ όλων των φορέων που εντάσσονται στο πρόγραμμα LEADER ώστε να μπορούν να ανταλλάσουν πληροφορίες με σκοπό την πιο εύκολη ανάλυση των στρατηγικών.
7. Αποκεντρωμένες μεθόδους διαχείρισης και χρηματοδότησης. Κάθε τοπική μονάδα διαχειρίζεται το δικό της προϋπολογισμό και κατανέμει τα χρήματα όπου αυτή θεωρεί ποιο αποδοτικό χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η εκάστοτε εθνική κυβέρνηση που συχνά αλλάζει, οπότε αλλάζουν και οι πολιτικές.

<http://www.anko.gr/leader/leadergeneral.html>

5.2 Η εφαρμογή του προγράμματος Leader στο νησί της Λήμνου.

Στο πρόγραμμα LEADER εισήλθε και η Λήμνος οπότε τον Ιούνιο του 1992 δημιουργήθηκε η Αναπτυξιακή Εταιρεία Λήμνου Α.Ε. (ΑΝ.Ε.Λ. Α.Ε.) Ο βασικός στόχος ήταν η δημιουργία ενός ενιαίου και ολοκληρωμένου σχεδίου ανάπτυξης για όλη την Επαρχία της Λήμνου. Για την ίδρυση της εταιρίας ασχολήθηκαν, η Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Λήμνου, ο Αναπτυξιακός Σύνδεσμος Λήμνου και ο Δήμος Μύρινας. Το μετοχικό κεφάλαιο της εταιρίας είναι € 90.000 και οι μέτοχοι είναι οι ακόλουθοι.

Τα ιδρυτικά μέλη της εταιρείας ήταν, η Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Λήμνου, ο Αναπτυξιακός Σύνδεσμος Λήμνου και ο Δήμος Μύρινας

5.3 Οικονομικά στοιχεία της ANEA

Σήμερα το Μετοχικό Κεφάλαιο της εταιρείας, ανέρχεται σε ενενήντα χιλιάδες (90.000) Ευρώ, οι δε μέτοχοι είναι οι ακόλουθοι:

- Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Λήμνου, συμμετοχή 33%
- Δήμος Μύρινας, συμμετοχή 32,5%
- Δήμος Μούδρου, συμμετοχή 10,83%
- Δήμος Ατσικής, συμμετοχή 10,83%
- Δήμος Νέας Κούταλης, συμμετοχή 10,83%
- Αγροτικός Συνεταιρισμός Αγίου Δημητρίου Λήμνου, συμμετοχή 1%
- Αγροτικός Συνεταιρισμός Ατσικής Λήμνου, συμμετοχή 1%

Η εταιρία δημιουργήθηκε για τους παρακάτω σκοπούς:

- Αρχικά για την εφαρμογή του προγράμματος LEADER στην επαρχία της Λήμνος.
- Για να συμβάλει στον προγραμματισμό της αναπτυξιακής διαδικασίας.
- Για να ενημερώνει του φορείς της επαρχίας για την ανάληψη πρωτοβουλιών με σκοπό την ανάπτυξη.
- Για την παροχή τεχνικής βοήθειας για την δημιουργία των προτάσεων ώστε να βελτιωθούν τα οικονομικά της επαρχίας.
- Για την υλοποίηση των προγραμμάτων.
- Και τέλος για την εκπόνηση των μελετών.

<http://www.dimosmyrinas.gr/anaptuxiake-etaireia-lemnou-ae.html>

Το πρόγραμμα LEADER+, που εφαρμόζεται τώρα, μπορεί να είναι συνέχεια του LEADER I και II αλλά επιδιώκει να ενθαρρύνει και να υποστηρίξει ενοποιημένες στρατηγικές για την αγροτική ανάπτυξη. Η AN.E.Λ. A.E. συμμετείχε αμέσως στο πρόγραμμα και υλοποιεί έργα αξίας €5.990.000.

<http://www.anel-sa.gr/leaderplus.htm>

Το θέμα του προγράμματος είναι <Λημνία Γη, το Περιβάλλον, τα Αγαθά, οι Άνθρωποι, ο Πολιτισμός. Πρόταση για μια νέα επιχειρηματικότητα βασισμένη στη ζωντανή παράδοση, στην αειφορία και στην ποιότητα.> Στόχοι του προγράμματος είναι η ανάδειξη των νησιών της επαρχίας ως υψηλής περιβαλλοντικής αξίας, η αξιοποίηση των παραδοσιακών τεχνικών παραγωγής και η συσχέτιση τους με το τουρισμό, η δημιουργία εναλλακτικών εισοδημάτων εκτός από τον τουρισμό, η προβολή της μακροχρόνια κληρονομιάς σε σχέση με τον αγροτικό χαρακτήρα του νησιού και τέλος η δικτύωση των τοπικών επιχειρήσεων μέσω της σύγχρονης τεχνολογίας. Ο κύριος άξονας για την υλοποίηση του προγράμματος είναι η ανάδειξη της επαρχίας της Λήμνου σε ένα ολοκληρωμένο τουριστικό προορισμό με την ταυτόχρονη προώθηση των παραδοσιακών αγροτικών προϊόντων.

(Αναπτυξιακή Εταιρία Λήμνου Α.Ε., φυλλάδιο για την Κοινοτική Πρωτοβουλία LEADER+)

Το πρόγραμμα περιλάμβανε δύο άξονες. Τον άξονα προτεραιότητας 1 όπου αποτελείται από τέσσερα μέτρα (Τεχνική στήριξη Ο.Τ.Δ. , Ενισχύσεις σε επενδύσεις – στήριξη στην επιχειρηματικότητα , Υποστηρικτικές ενέργειες , Προστασία και ανάδειξη ποτιστικής κληρονομιάς) και τον άξονα προτεραιότητας 2 όπου αποτελείται από δύο μέτρα (Διατοπική – διαπεριφερειακή συνεργασία , Διακρατική συνεργασία).

(Αναπτυξιακή Εταιρία Λήμνου Α.Ε., Το τοπικό πρόγραμμα της ομάδας τοπικής δράσης της επαρχίας της Λήμνου)

5.4 Οι βασικοί άξονες επενδύσεων της ANEΛ.

Όπως γίνεται αντιληπτό σχεδόν για όλη την ανάπτυξη του νησιού υπεύθυνη ήταν η AN.E.Λ. A.E. Η AN.E.Λ. A.E. βασίστηκε σε δύο άξονες για να πετύχει τους στόχους της, τον αγροτουρισμό και την επιχειρηματικότητα.

5.4.1 Αγροτουρισμός

- ✚ Εναλλακτικός τουρισμός. Η Λήμνος έχει την τύχη να περιλαμβάνει και αλμυρό και γλυκό νερό. Η ανάπτυξη θαλάσσιων δραστηριοτήτων, με σεβασμό στο περιβάλλον, αξιοποίησε τις πανέμορφες ακτές και με ένα διαφορετικό τρόπο. Αντίστοιχα η δημιουργία ενός σύγχρονου SPA κατάφερε να αξιοποιήσει τις ιαματικές πηγές του νησιού.
- ✚ Αγροκτήματα. Αγροκτήματα δημιουργήθηκαν με κύριο γνώμονα την ποιότητα και το σεβασμό στο περιβάλλον. Εκεί μπορεί ο τουρίστας να γνωρίσει την παραδοσιακή αρχιτεκτονική και συγχρόνως να γευτεί τοπικά προϊόντα. Επίσης πολλές φορές μπορεί ο επισκέπτης να δει τη διαδικασία παρασκευής των τοπικών προϊόντων.
- ✚ Παραδοσιακά καταλύματα. Παραδοσιακά κτήρια έχουν μετατραπεί σε ξενοδοχειακές μονάδες ενώ σύγχρονος καινούργια καταλύματα χτίζονται πάντα στην ίδια αρχιτεκτονική και πάντα με την ποιότητα που ζητάει ο τουρίστας.
- ✚ Κέντρα Εστίασης. Παραδοσιακά μαγαζιά όπου ο πελάτης μπορεί να γευτεί διάφορα πιάτα με προϊόντα παραγωγής Λήμνος μπορούν να βρεθούν σε όλο το νησί. Σε όλα τα μαγαζιά η διακόσμηση παραπέμπει πάντα στα χαρακτηριστικά του νησιού.

(Αναπτυξιακή Εταιρία Λήμνου Α.Ε., φυλλάδιο για τον Αγροτουρισμό)

5.4.2 Επιχειρηματικότητα

- ✚ Είδη διατροφής. Η Λήμνος σαν νησί έχει την ικανότητα να παράγει πολλά προϊόντα. Σιτάρι, γαλακτοκομικά, μέλι, σύκα και σταφύλια είναι μερικά από αυτά. Όλα αυτά τα προϊόντα μπορούν να πάνε κατευθείαν για κατανάλωση ή να μεταποιηθούν σε διαφορετικά προϊόντα και να πουληθούν μεταποιημένα. Όλη αυτή η πληθώρα προϊόντων βοήθησε στην ανάπτυξη της Λήμνου.
- ✚ Παραδοσιακή τέχνη. Οι άνθρωποι της Λήμνου ασχολούνται με διάφορες τέχνες και το πρόγραμμα LEADER τους έδωσε τη δυνατότητα να προάγουν τον πολιτισμό της Λήμνου μέσω της τέχνης. Σύγχρονα

και παραδοσιακά θέματα αποτυπώνονται μέσω της ζωγραφικής, της αγγειοπλαστικής και πλήθος άλλων τεχνών.

- ✚ Οινοποιεία. Η Λήμνος ήταν γνωστή από την αρχαιότητα για τι υπέροχο κρασί που παρήγαγε. Αυτή η παράδοση σε συνδυασμό με την σύγχρονη τεχνολογία μπορούν και προσφέρουν τα καλύτερα κρασιά στην Ελλάδα. Οι επισκέπτες μπορούν να επισκεφτούν παραδοσιακά οινοποιεία στα οποία μπορούν να παρακολουθήσουν όλα τα στάδια παραγωγής του κρασιού, όπως επίσης και να γευτούν διάφορα κρασιά.
- ✚ Συστήματα παραγωγής. Η παραγωγή μόνο ενός προϊόντος δεν αρκεί για την προώθηση του αλλά χρειάζεται και ένα υψηλό επίπεδο ασφάλειας τροφίμων. Γι'αυτό το λόγο σύγχρονα συστήματα παραγωγής ενσωματώθηκαν στην παραγωγή των προϊόντων.

(Αναπτυξιακή Εταιρία Λήμνου Α.Ε., φυλλάδιο για την Επιχειρηματικότητα)

6^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΑΛΛΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

6.1 Το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Β. Αιγαίου.

Ένα άλλο πρόγραμμα που συνείσφερε στην ανάπτυξη της Λήμνου είναι το Περιφερειακό Επιχειρηματικό Πρόγραμμα (ΠΕΠ) Β. Αιγαίου 2000/2008. Το ΠΕΠ είχε σαν στόχους την δημιουργία:

- Μια διεξόδο στα θέματα της ανεργίας και της επιχειρηματικότητας για τους ανθρώπους της επαρχίας.
- Υποδομών για μια διαρκή και σταθερή ανάπτυξη.
- Συνθηκών ώστε να μπορέσουν να αξιοποιηθούν οι πόροι του νησιού μέσω της ανάδειξης της ιδιαιτερότητας του νησιού.

Μετά από οχτώ χρόνια και € 486.000.000 μπορούμε να πούμε ότι οι προσπάθειες όλων του φορέων του νησιού απέδωσαν.

Το ΠΕΠ βοήθησε τη Λήμνο να:

- ❖ Βελτιώσει τις υποδομές της. Οι υποδομές των λιμανιών στην επαρχία βελτιώθηκαν και ειδικά το λιμάνι της πρωτεύουσας με την κατασκευή του προσήνεμου μόλου απέκτησε νέα πνοή. Επίσης με την κατασκευή καινούργιων οδικών αρτηριών βελτιώθηκε η επικοινωνία μεταξύ των χωρίων μέσα στο νησί. Τέλος κατασκευάζεται ένα υπερσύγχρονο αλιευτικό καταφύγιο στην Πλάκα του Δήμου Μούδρου.
- ❖ Προστατεύσει το περιβάλλον. Τα σημαντικότερα έργα που πραγματοποιήθηκαν είναι η αποκατάσταση των βιοτόπων Χορταρολίμνης Αλυκής, η δημιουργία μονάδα βιολογικού καθαρισμού στη Μύρινα, η δημιουργία δικτύου αποχέτευσης στο δήμο Ατσίκης και τέλος στην ανάπτυξη της αγοράς της Μύρινας στο πλαίσιο της αστικής ανάπτυξης.
- ❖ Να αναδείξει την πολιτιστική κληρονομιά της. Σημαντικά έργα ήταν η ανάδειξη του αρχαίου θεάτρου Ηφαιστείας και του προϊστορικού οικισμού της Μύρινας. Επίσης πολύ βασική ήταν η στερέωση του Ιερού

Ναού Αγίας Τριάδας και η αποκατάσταση των ανεμόμυλων στον Παραδοσιακό Οικισμό του Κόντια.

- ❖ Εκσυγχρονίσει το σύστημα υγείας. Στο νοσοκομείο της Μύρινας ο απαρχαιωμένος ιατρικός εξοπλισμός αντικαταστάθηκε με νέο σύγχρονο εξοπλισμό ώστε να εξυπηρετούνται καλύτερα οι κάτοικοι.
- ❖ Ενισχύσει την επιχειρηματικότητα. Πολύ βάρος δόθηκε στον εκσυγχρονισμό των επιχειρήσεων ώστε τα προϊόντα τους να καταστούν ανταγωνιστικά. Επίσης έγινε μεγάλη προσπάθεια για την προβολή των τοπικών προϊόντων τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό.
- ❖ Αναβαθμίσει την παιδεία. Οι εγκαταστάσεις των σχολίων του νησιού βελτιώθηκαν είτε με την δημιουργία νέων αιθουσών διδασκαλίας, είτε με την παροχή νέου εξοπλισμού. Επιπλέον πολύ σημαντική ήταν η κατασκευή του ΤΕΕ στον Μούδρο.

Ειδικότερα για την πρωτεύουσα της Λήμνου, την Μύρινα, θα πρέπει να σημειωθούν η ανάπτυξη της παραλιακής ζώνης, η δημιουργία γηροκομείου, η αποκατάσταση λιθόστρωτων σε συνδυασμό με τη δημιουργία γηροκομείο, η συγκοινωνιακή μελέτη, έργα πρασίνου, η δημιουργία κέντρου απασχόλησης και τέλος η δημιουργία ηλεκτρονικών, πολιτισμικών και τουριστικών οδηγών. Όλα τα παραπάνω έργα πραγματοποιήθηκαν με κονδύλια του ΠΕΠ και βελτίωσαν την ανάπτυξη όπως επίσης και την ποιότητα ζωής των κατοίκων.

Φυσικά μπορεί το ΠΕΠ να τελείωσε, όμως η Λήμνος έχει μπει σε μια αναπτυξιακή πορεία και συνεχίζει συνέχεια να αναπτύσσεται.

(ΠΕΠ Β. Αιγαίου 2000/2008, Καλώς ήρθες στη Λήμνο που αλλάζει.)

6.2 Το πρόγραμμα ΕΣΠΑ 2007-2013

Σημαντικό πρόγραμμα που συμβάλει στην ανάπτυξη της περιφέρειας είναι το πρόγραμμα Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ) και αφορά τη περίοδο 2007 μέχρι το 2013.

Το πρόγραμμα ΕΣΠΑ εκπονήθηκε στο πλαίσιο της νέας στρατηγικής προσέγγισης για την πολιτική συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με την οποία το ΕΣΠΑ έχει σαν στόχο να εξασφαλίζει ότι η συνδρομή από τα ταμεία συμβαδίζει με τις κοινοτικές στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές για τη συνοχή και προσδιορίζει το σύνδεσμο μεταξύ των κοινοτικών προτεραιοτήτων αφενός και του εθνικού προγράμματος μεταρρυθμίσεων αφετέρου.

Για τη διαμόρφωση του ΕΣΠΑ ως εγγράφου προγραμματισμού, αξιοποιήθηκαν εισροές από ένα σημαντικό αριθμό προτάσεων που υπεβλήθησαν στο Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών, κατευθύνσεων, πολιτικών επιλογών σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο και ποσοτικών δεδομένων και μελετών.

Οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Δεκεμβρίου του 2005, με τις οποίες διασφαλίσθηκαν έως το 2013 οι πόροι της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Συνοχής για τη χώρα, οι νέοι Κανονισμοί των Ταμείων της ΕΕ, καθώς και οι Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές για την Πολιτική Συνοχής, αποτέλεσαν το πλαίσιο στο οποίο βασίστηκαν οι εθνικές αρχές προκειμένου να προσεγγίσουν τις βασικές παραμέτρους του αναπτυξιακού προγραμματισμού και να καταρτίσουν το ΕΣΠΑ.

Επιπλέον, τα κυριότερα έγγραφα της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αναφέρονται στην αναθεωρημένη στρατηγική της Λισσαβόνας και το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση 2005-2008, ελήφθησαν υπόψη κατά τη διαμόρφωση των βασικών στρατηγικών επιλογών, καθώς συνιστούν κεντρικές μακροπρόθεσμες επιλογές για την Ευρωπαϊκή Ένωση, στις οποίες κλήθηκε να συμβάλει και η αναπτυξιακή πολιτική του νέου ΕΣΠΑ.

Βάσει των ανωτέρω, οι στόχοι του ΕΣΠΑ διατυπώθηκε σε τέσσερα επίπεδα:

- Στο επίπεδο των στρατηγικών στόχων του ΕΣΠΑ.
- Στο επίπεδο των θεματικών και χωρικών προτεραιοτήτων, όπως απαιτείται από το Γενικό Κανονισμό των Ταμείων.

- Στο επίπεδο των Γενικών Στόχων , στους οποίους αναλύεται κάθε θεματική προτεραιότητα.
- Στο επίπεδο των ειδικών στόχων και των κύριων μέσων επίτευξης.

Παράλληλα, η αναπτυξιακή στρατηγική διαμορφώθηκε και με γνώμονα εθνικές πολιτικές που διατυπώνονται σε στρατηγικά έγγραφα όπως η Εθνική Έκθεση Στρατηγικής για την Κοινωνική Προστασία και την Κοινωνική Ένταξη 2006-2008, η Ψηφιακή Στρατηγική 2006-2013, το Σχέδιο Ανάπτυξης Μεταφορών 2007-2013 , την Εθνική Λιμενική Πολιτική, το Εθνικό Σχέδιο Στρατηγικής Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας 2007-2013.

Το πλαίσιο χρηματοδότησης διαμορφώθηκε στη βάση των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2005 και των προδιαγραφών των νέων Κανονισμών και προέκυψε με βάση τις αναπτυξιακές ανάγκες ανά τομέα και περιφέρεια στην επόμενη περίοδο, συνεκτιμώντας τις ανάγκες ολοκλήρωσης των συνεχιζόμενων έργων της προηγούμενης περιόδου και τις απαιτήσεις για δράσεις που εξυπηρετούν τη Στρατηγική της Λισσαβόνας. Βασική επιλογή ήταν η βέλτιστη αξιοποίηση των πόρων της νέας προγραμματικής περιόδου προς όφελος της ισόρροπης περιφερειακής ανάπτυξης της χώρας.

Οι βασικές αρχές που διέπουν το πλαίσιο διαχείρισης, παρακολούθησης και ελέγχου της περιόδου 2007-2013 αποτέλεσαν αντικείμενο ευρείας διαβούλευσης και αποτυπώθηκαν σε κείμενα θέσεων των συμμετεχόντων φορέων. Συμπληρώθηκαν από τα πορίσματα συστηματικής ανάλυσης των απαιτήσεων των νέων Κανονισμών της ΕΕ και σχετικής μελέτης που εκπονήθηκε για το ΥΠΟΙΟ με θέμα τη βελτίωση των συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου του ΚΠΣ 2000 – 2006, των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών και του Ταμείου Συνοχής και στην προσαρμογή αυτών για την περίοδο 2007 – 2013.

Η αρχιτεκτονική των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2007–2013 διαμορφώθηκε έτσι ώστε να υλοποιηθούν με το βέλτιστο τρόπο οι στρατηγικές

επιλογές της χώρας, ενώ λήφθηκαν υπόψη τα νέα δεδομένα της προγραμματικής περιόδου 2007-2013.

Το νέο σχήμα χαρακτηρίζεται από μικρότερο πλήθος Επιχειρησιακών Προγραμμάτων σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο 2000-2006, που οδηγεί σε πιο ευέλικτο σχήμα διαχείρισης. Ο στρατηγικός σχεδιασμός της χώρας για την περίοδο 2007-2013 θα υλοποιηθεί μέσα από οκτώ τομεακά επιχειρησιακά προγράμματα, πέντε Περιφερειακά επιχειρησιακά προγράμματα και δεκατέσσερα προγράμματα ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας. Την περίοδο 2007-2013 το σύνολο των υποδομών προσπελασιμότητας θα υλοποιηθεί πλέον στο πλαίσιο ενός τομεακού επιχειρησιακού προγράμματος, ενώ για τους τομείς της υγείας και του πολιτισμού δεν θα υπάρχει πλέον διακριτό επιχειρησιακό πρόγραμμα και οι σχετικές δράσεις θα υλοποιηθούν από περιφερειακά και τομεακά επιχειρησιακά προγράμματα.

<http://www.espa.gr/Greek/Documents.aspx?docid=48>

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στο νησιώτικο σύμπλεγμα του Ν. Λέσβου με τα πλεονεκτήματα που έχει η οικονομία του, ο πολιτισμός και η γεωγραφία του, αλλά και τα μειονεκτήματα, λόγω της γεωγραφικής απομόνωσης του, υπάρχει μια πραγματικότητα.

Ότι κάθε νησί, μικρό ή μεγάλο έχει αυτόνομο ρόλο, ξεχωριστή φυσιογνωμία και στόχο, διαφορετική ικανότητα ανάπτυξης που στηρίζεται στη μορφολογική και ιστορική του ιδιομορφία.

Τα νησιά που διαθέτουν τις αναγκαίες εδαφολογικές (προστατευόμενες περιοχές, φυσικά μνημεία κτλ), πληθυσμιακές και παραγωγικές δυνατότητες μπορούν και πρέπει να έχουν ισομερή και ισόρροπη ανάπτυξη

Άρα χρειάζονται ειδικά τοπικά αναπτυξιακά προγράμματα ανεξάρτητα από την υπόλοιπη Ελλάδα, με την προϋπόθεση την διασφάλιση της αειφόρου ανάπτυξης .

Ως γνωστό τα νησιά του νομού Λέσβου αποτελούν κλειστές οικονομίες και κάθε αλλαγή έχει άμεσες επιπτώσεις στην οικονομία τους. Έτσι τα τελευταία χρόνια λόγω του ανοίγματος των αγορών μια σειρά Ελληνικών ή πολυεθνικών πολυκαταστημάτων εγκαταστάθηκαν στα νησιά μας αλλοιώνοντας ένα πλήθος οικονομικών δεδομένων όπως : κλείσιμο μικρών επιχειρήσεων, μείωση της απασχόλησης και αύξηση της ανεργίας, μείωση των τοπικά εισπραττομένων άμεσων ή έμμεσων φόρων, μείωση της κοινωνικής συνοχής, αστυφιλία. Σ' αυτό το φαινόμενο, τελευταία ήλθαν να προστεθούν και άλλα προβλήματα, όπως το άνοιγμα της αγοράς της Τουρκίας για τους καταναλωτές, ή αύξηση του παραεμπορίου και η συνεχής ίδρυση καταστημάτων από Κινέζους επιχειρηματίες.

Σύμφωνα με την υπάρχουσα κατάσταση όπου αναφέρθηκαν τα προτερήματα και οι αδυναμίες του νομού, σε συνδυασμό με το μοναδικό πλέον αναπτυξιακό πρόγραμμα, το ΕΣΠΑ, ο νομός Λέσβου πρέπει να εφαρμόσει μια αναπτυξιακή πολιτική βασισμένη στους παρακάτω άξονες.

1. Βελτίωση της προσπελασιμότητας. Η γεωγραφική θέση και ο νησιωτικός χαρακτήρας του νομού σε συνδυασμό με τις σχετικά μεγάλες αποστάσεις των νησιών με την ηπειρωτική Ελλάδα δημιουργούν ανάγκες κατάλληλων λιμενικών υποδομών, προκειμένου να υπάρξουν οι προϋποθέσεις λειτουργίας των απαραίτητων ακτοπλοϊκών γραμμών με κατάλληλα πλοία. Παράλληλα, η έκταση των νησιών και κυρίως της Λέσβου και το ανάγλυφο του εδάφους της, οι προδιαγραφές του υφιστάμενου οδικού δικτύου, η ανάγκη για βελτίωση της πρόσβασης προς τις λιμενικές και αεροπορικές υποδομές καθώς και η ανάγκη διεύρυνσης και αναβάθμισης του τουριστικού προϊόντος με την αξιοποίηση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων των νησιών μας, είναι παράγοντες οι οποίοι δημιουργούν ανάγκες για βελτίωση του επαρχιακού και διαδημοτικού οδικού δικτύου των νησιών.
2. Αναβάθμιση του περιβάλλοντος & βελτίωση της ποιότητας ζωής. Η προστασία και αναβάθμιση του περιβάλλοντος από τις ανθρώπινες, αστικές και παραγωγικές δραστηριότητες είναι βασική προτεραιότητα για την εξασφάλιση ικανοποιητικών συνθηκών διαβίωσης. Στόχος είναι η κατασκευή βιολογικών καθαρισμών και δικτύων αποχέτευσης από τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης στη Μυτιλήνη, στη Μόρια, στα Πάμφιλα, στα Λουτρά, στο δήμο Γέρας, στο δήμο Καλλονής, στο δήμο Μήθυμνας, στο δήμο Πέτρας και στο δήμο Ερεσού – Αντίσσης στο νησί της Λέσβου, στο δήμο Μύρινας και στο δήμο Ατσικής στη Λήμνο και τον Άγιο Ευστράτιο. Υπάρχουν όμως ανάγκες που παραμένουν στον τομέα της διαχείρισης τόσο των στερεών όσο και των υγρών αποβλήτων.
3. Σημαντική είναι επίσης η τόνωση της τουριστικής ανάπτυξης με έμφαση στον εναλλακτικό τουρισμό, η αγροτική ανάπτυξη και ανάπτυξη της αλιείας και η αναβάθμιση των υπηρεσιών προς τον πολίτη.

(http://aegαιο.blogspot.com/2009/02/blog-post_1447.html)

Βασικός σκοπός είναι η εξυγίανση του πρωτογενούς και του δευτερογενούς τομέα και η συνεργασία τους και για αυτό το λόγο προτείνονται τα παρακάτω.

Για τον πρωτογενή τομέα

- Η αναδιάρθρωση των προϊόντων του πρωτογενούς τομέα στις ανάγκες της εσωτερικής αγοράς.
- Η προαγωγή της παραγωγής βιολογικών προϊόντων αναγνωρισμένης ποιότητας μέσω της εφαρμογής προτύπων στην παραγωγική διαδικασία.
- Η αναδιάρθρωση και ο εκσυγχρονισμός των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, προκειμένου να διατηρηθούν οικονομικά βιώσιμες, μέσα σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο, διεθνές περιβάλλον.
- Η διατήρηση και η ανάδειξη της ελκυστικότητας του αγροτικού χώρου διαμέσου της διαφύλαξης του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων.
- Η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του πρωτογενή τομέα στην περιφέρεια, μέσω καινοτόμων μεθόδων παραγωγής και διαφοροποιημένων δραστηριοτήτων υπό το πρίσμα βιώσιμων διαχειριστικών πρακτικών, με σκοπό την απεξάρτηση των νησιών σε τρόφιμα από την ηπειρωτική χώρα ιδιαίτερα κατά τους θερινούς μήνες.
- Η ενθάρρυνση της μερικής απασχόλησης των νησιωτών στο γεωργικό τομέα μέσω της έμπρακτης υποστήριξης της με δικαιώματα αγροτουριστικής επένδυσης και εισοδήματος. Η κατοχύρωση της διπλής ιδιότητας της γης ως γεωργικής και ως αγροτουριστικής είναι ζήτημα κλειδί για την αμοιβαία υποστήριξη των δύο δραστηριοτήτων. Όμως το δικαίωμα αυτό δεν θα πρέπει να προσαρτηθεί στο αγροτεμάχιο αλλά στην αγροτική εκμετάλλευση.

Για τον δευτερογενή τομέα

- Εκσυγχρονισμός, βελτίωση, επέκταση και συμπλήρωση αναγκών σε υφιστάμενες μονάδες διαλογής – τυποποίησης - συσκευασίας και μεταποίησης.

- Μετεγκατάσταση υφιστάμενων μονάδων διαλογής – τυποποίησης – συσκευασίας - μεταποίησης με ή χωρίς εκσυγχρονισμό, βελτίωση, επέκταση και συμπλήρωση των εγκαταστάσεων.
- Ίδρυση νέων σύγχρονων μονάδων διαλογής – τυποποίησης - συσκευασίας, μεταποίησης σε αντικατάσταση υφιστάμενων μονάδων παλαιάς τεχνολογίας που οδηγούνται ή έχουν οδηγηθεί σε παύση δραστηριότητας.
- Ίδρυση νέων μονάδων, μετεγκατάσταση, εκσυγχρονισμό και επέκταση υφιστάμενων εγκαταστάσεων αποθήκευσης και συντήρησης αγροτικών προϊόντων με ή χωρίς ψυκτικές εγκαταστάσεις, εγκαταστάσεις ξήρανσης.
- Προμήθεια ειδικών μέσων συντήρησης και μεταφοράς για την υγιεινή μεταφορά των γεωργικών προϊόντων και τη διασφάλιση της υγείας των καταναλωτών.

Για την καλύτερη συνεργασία.

- Η δημιουργία παραγωγικού, μεταποιητικού, μεταφορικού δικτύου προκειμένου να ξεπεραστεί η οικιστική και οικονομική ισοπέδωση των οικισμών που βρίσκονται στην περιφέρεια του νησιού, καθώς και για να δοθεί διέξοδος ισόρροπης ανάπτυξης. Θα πρέπει να επιλεγούν κέντρα εξαρτήσεων και εξυπηρετήσεων για να συγκρατήσουν τον πληθυσμό τους και να αναβιώσουν οικονομικά και κοινωνικά. Στην επιλογή αυτών των οικιστικών κέντρων θα πρέπει να συντελέσουν παράγοντες, όπως η θέση στο χώρο του νομού, η μορφολογία του εδάφους, η σημερινή υποδομή, καθώς και οι δυνατότητες που έχουν για περαιτέρω ανάπτυξη.
- Η παροχή κινήτρων στους κατοίκους για τη συμμετοχή τους στο παραπάνω εγχείρημα. Τα κίνητρα αυτά, εκτός από την αξία μιας κοινής προσπάθειας που θα προβάλλει τον τόπο τους, θα πρέπει να είναι και οικονομικά κίνητρα, τα οποία μπορούν να χωριστούν σε δύο είδη. Στην οικονομική εξασφάλιση με εγγυήσεις της συνέχισης και μη κατάρρευσης της προσπάθειας με κρατική υποστήριξη σε περίπτωση δυσκολίας παραγωγής λόγω διαφόρων αστάθμητων παραγόντων. Το

δεύτερο είδος οικονομικών κινήτρων είναι η αρχική χρηματοδότηση για τη στήριξη και ενίσχυση των νεοσύστατων επιχειρήσεων του πρωτογενή και του δευτερογενή τομέα. Τα απαιτούμενα κονδύλια θα είναι η υποδομή και το εφαλτήριο για ένα οικονομικό δίκτυο ευημερίας και αειφόρου ανάπτυξης.

- Η οργάνωση επιμορφωτικών σεμιναρίων. Τα σεμινάρια αυτά θα αφορούν κυρίως τις βιολογικές καλλιέργειες, και θα έχουν τη δυνατότητα να τα παρακολουθήσουν οι κάτοικοι που θα συμμετέχουν στο πρόγραμμα.
- Η οργάνωση ενός δικτύου μεταφοράς, το οποίο είναι απαραίτητο για τη σωστή και ομαλή λειτουργία του δικτύου παραγωγής. Σε πρώτο επίπεδο, θα πρέπει να αναπτυχθεί ένα εσωτερικό δίκτυο μεταφορών εντός των τοπικών επιχειρήσεων σε κάθε κέντρο ξεχωριστά. Σε δεύτερο στάδιο πρέπει να γίνει η ένωση των πόλεων αυτών με το οικονομικό κέντρο, δηλαδή τη Μύρινα. Η επαφή των κέντρων του δικτύου πρέπει να είναι εύκολη και άμεση ώστε να διευκολύνεται η λειτουργία τους και να είναι σε σωστό χρονικό πλαίσιο ο κύκλος παραγωγής και εμπορίου. Ανάλογα με τις ανάγκες υλοποίησης θα υπάρχουν τα κέντρα του πρωτογενή και δευτερογενή τομέα παραγωγής τα οποία θα τροφοδοτούν τα κέντρα εμπορίου εντός του νησιού και ταυτόχρονα τα εμπορικά αυτά κέντρα του δικτύου θα ενώνονται μεταξύ τους.

Τέλος πρέπει να αναφερθεί η προσπάθεια προβολής του Άγιου Ευστράτιου ως πράσινο νησί, το μοναδικό στο κόσμο. Σκοπός του προγράμματος είναι το νησί να καταστεί τελείως αυτόνομο ενεργειακά και αυτό να προβληθεί παγκόσμια. Γενική ευχή όλων είναι αρχικά να πετύχει αυτό το πρόγραμμα και στη συνέχεια και τα υπόλοιπα νησιά του νομού να μπορούν να καλύπτουν τις ανάγκες τους με ανανεώσιμες πηγές ενέργειας

(http://aegαιο.blogspot.com/2009/02/blog-post_1447.html)

Τα βασικά προβλήματα της σύγχρονης επιχειρηματικής τάξης είναι :

- Η έλλειψη χωροταξικού σχεδίου που εάν υπήρχε θα βοηθούσε την χωροθέτηση των οικονομικών δραστηριοτήτων ,με αποτέλεσμα την μείωση κόστους και αύξηση αποτελεσματικότητας της παραγωγής.
- Η έλλειψη εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού.
- Η μικρή εισδοχή των νέων τεχνολογιών στις επιχειρήσεις
- Η υποβαθμισμένη και αναποτελεσματική Δημόσια Διοίκηση .
- Η μεγάλη και δαίδαλη νομοθεσία με συνέπεια την μεγάλη γραφειοκρατία .
- Η έλλειψη σταθερών κανόνων οικονομικής πολιτικής.

Το κράτος, μέσω των διαφόρων αναπτυξιακών του παρεμβάσεων, τα οποία σήμερα κυρίως υλοποιούνται στα πλαίσια του 3^{ου} ΚΠΣ, στόχευε στην άρση όλων των εμποδίων, και στην διαμόρφωση ενός γενικά ευνοϊκού επενδυτικού κλίματος. Τα τελευταία χρόνια είναι αλήθεια ότι εφαρμόστηκαν και εφαρμόζονται στα νησιά μας, αναπτυξιακά προγράμματα τα οποία αρκετές φορές φαίνεται ότι παρέχουν γενναία κίνητρα για την ανάπτυξη τους, αλλά αυτά τα κίνητρα εξουδετερώνονται από τις ιδιαιτερότητες της τοπικής οικονομίας.

Στους υπάρχοντες αναπτυξιακούς νόμους ,κοινοτικούς κανονισμούς και πρωτοβουλίες η διάσταση της νησιωτικότητας, είναι δυσδιάκριτη έως και ανύπαρκτη. Είναι χαρακτηριστικό, τα οποία κίνητρα υπάρχουν προετοιμάζονται, σχεδιάζονται και παρακολουθούνται από τις κεντρικές υπηρεσίες στην Αθήνα, με αποτέλεσμα αυτά να μην έχουν καμμία σχέση με τα νησιά της Περιφέρειας Β.Αιγαίου .

Οι εκάστοτε λύσεις που προτείνονται είναι αποσπασματικές χωρίς στρατηγικό σχεδιασμό και περιφερειακή διάσταση. Τέλος δεν λαμβάνεται καθόλου υπόψη μέχρι σήμερα στο αναπτυξιακό σχεδιασμό η ιδιαιτερότητα της Νησιωτικότητας αλλά και το χαρακτηριστικό της Περιφέρειας Β. Αιγαίου ως της Ανατολικής Πύλης και Συνόρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτά πρέπει να τα ληφθούν στο σχεδιασμό, κυρίως, ενέργειες και δράσεις που

πρέπει να αναπτυχθούν εκτός της Περιφέρειας και συγκεκριμένα, στις απέναντι ακτές της Τουρκίας, σε συνεργασία με φορείς από εκεί, την Ελλάδα, αλλά και στην Ε.Ε. με στόχο της επανένταξης στον οικονομικό ιστό της περιφέρειας των παραλίων της Μ. Ασίας και της επανακατάκτησης του παραδοσιακού ζωτικού (οικονομικού αυτή την φορά) χώρου που αυτά πάντα είχαν.

Άρα χρειάζεται Ειδικό αναπτυξιακό πρόγραμμα για την περιφέρεια Β.Αιγαίου ανεξάρτητα από την υπόλοιπη Ελλάδα.

Βασικές άξονες του Ειδικού Αναπτυξιακού προγράμματός πρέπει να είναι:

Γενική φιλοσοφία-Κίνητρα νέων επενδύσεων-Θεσμικά μέτρα

Το πρόγραμμα αυτό θα περιλαμβάνει επιχορηγήσεις, φορολογικά κίνητρα, μέτρα δημογραφικής αναστροφής, μέτρα για την αύξηση της απασχόλησης, υποδομές (λιμάνια, αεροδρόμια, εμπορευματικά κέντρα, ελεύθερες ζώνες εμπορίου, εκθεσιακά και συνεδριακά κέντρα, δημιουργία διεθνών εκπαιδευτικών κέντρων,) μέτρα τουριστικής ανάπτυξης , αξιοποίηση τοπικών πόρων, χωροταξικός σχεδιασμός, θεσμικά μέτρα, αποκέντρωση διοικητικών αποφάσεων.

A. Αλλαγή φιλοσοφίας κινήτρων ανάλογα με τις ανάγκες της περιοχής (Νησιωτικότητα-Αύξηση Πρωτογενούς τομέα-Αύξηση τουριστικού τομέα και τομέα υπηρεσιών υψηλής τεχνολογίας & τηλεπικοινωνιών) Να υπαχθούν στο σύστημα ενισχύσεων το σύνολο των κλάδων της τοπικής οικονομίας

B.Ουσιαστική συμμετοχή του τραπεζικού συστήματος στη έγκριση υπαγωγής επενδύσεων σε αναπτυξιακά κίνητρα (Αξιολόγηση-Έλεγχος-Εκταμίευση επιχορηγήσεων εφόσον υπάρχει δανεισμός) Αποκέντρωση αποφάσεων έγκρισης επενδύσεων μέχρι πέντε (5) εκατομμύρια ΕΥΡΩ.

Γ . Μέτρα μείωσης του λειτουργικού κόστους επιχειρήσεων.

1.Μείωση του κόστους μεταφοράς προϊόντων και προσώπων

- 2.Μείωση του κόστους εργασίας
- 3.Μείωση άλλων δαπανών και παραγόντων που αδυνατίζουν την κερδοφορία της επιχείρησης
- 4.Φορολογικά Χρηματοδοτικά κίνητρα, Ενίσχυση της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων

Δ. Θεσμικά Κίνητρα

- 1.Μέτρα αναστροφής της δημογραφικής γήρανσης του πληθυσμού
- 2.Κίνητρα εκπαίδευσης προσωπικού επιχειρήσεων
- 3.Αύξηση του αριθμού των εισαγομένων φοιτητών στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου
– ίδρυση νέων σχολών στη Λήμνο.
- 4.Αύξηση του αριθμού των στελεχών στις ένοπλες δυνάμεις. (Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται συνεχής μείωση του αριθμού των εφέδρων).
- 5.Αύξηση των προμηθειών του δημοσίου και του στρατού από τις τοπικές Επιχειρήσεις.
- 6.Θεσμικά μέτρα διευκόλυνσης επενδύσεων (Χωροταξία-Αδειοδοτήσεις-Αποκέντρωση αποφάσεων)
- 7.Ειδικά κίνητρα για ξενοδοχειακές μονάδες δημιουργίας εγκαταστάσεων εκτός οικοπέδου (μεταφορά συντελεστή δόμησης).
8. Να αρθούν οι περιορισμοί (Τουριστικά κορεσμένες) για όλες τις περιοχές της περιφέρειας Βορείου Αιγαίου.
9. Να δεσμευθούν ικανοί πόροι για επενδύσεις στη περιφέρεια Βορείου Αιγαίου.
10. Να αξιοποιηθούν οι Συνεταιριστικές Τράπεζες ως αναπτυξιακά χρηματοδοτικά εργαλεία της Περιφέρειας .

Τελειώνοντας επιγραμματικά μπορούμε να πούμε ότι τομείς όπως ο τουρισμός –ειδικότερα οι νέες και εναλλακτικές μορφές του, η μεταποίηση και εμπόρια αγροτικών και ζωικών προϊόντων, διάφορες υπηρεσίες κλπ, μπορούν να αποτελέσουν σημαντικά εργαλεία ανάπτυξης. Η αναδιάρθρωση και εκσυγχρονισμός του παραγωγικού ιστού και των παραγωγικών κλάδων της Περιφέρειας Β.Αιγαίου, στην κατεύθυνση της παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών ανταγωνιστικών, τόσο στην τοπική, όσο και στην περιφερειακή και διεθνή αγορά.

Η μελέτη και η αξιοποίηση της εμπειρίας η οποία συσσωρεύτηκε από την υλοποίηση Α΄Β΄Γ΄Κοινοτικού Πλαισίου και των διαφόρων αναπτυξιακών παρεμβάσεων, είναι μια σημαντική παράμετρος, η οποία πρέπει να ληφθεί υπόψη.

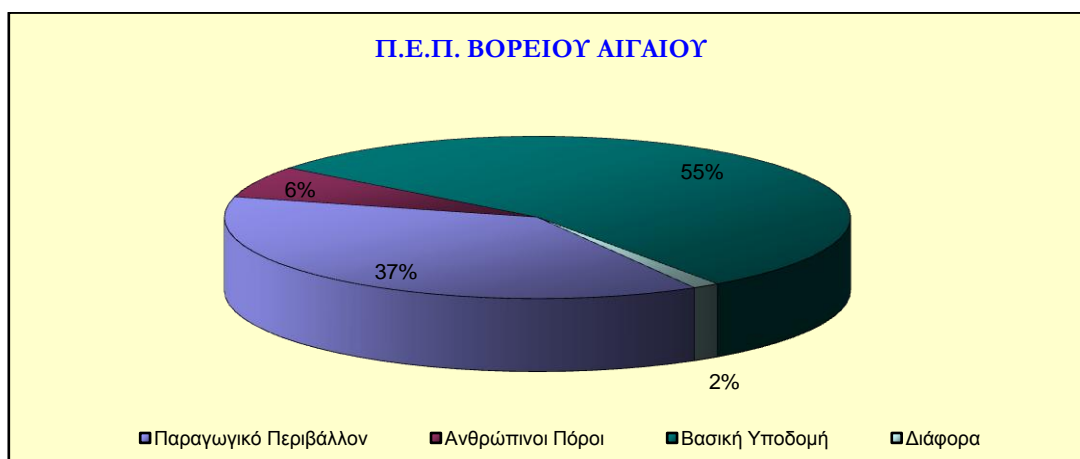
Η υλοποίηση των παραπάνω στόχων, οι οποίοι πιστεύουμε ότι είναι εφικτοί στα πλαίσια του Δ΄Πλαισίου Στήριξης 2007-2013 .Τέλος δεν θα μπορέσουν να υλοποιηθεί καμία πολιτική, χωρίς κατάλληλα εκπαιδευμένο και προετοιμασμένο ανθρώπινο δυναμικό.

Τέλος επαναλαμβάνουμε ότι τίποτα δεν είναι ίδιο με την ηπειρωτική Ελλάδα στη νησιωτική Περίφεια Βορείου Αιγαίου Άρα χρειάζεται Ειδικό αναπτυξιακό πρόγραμμα για τα νησιά της Περιφέρειας Β.Αιγαίου ανεξάρτητα από την υπόλοιπη Ελλάδα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Π.Ε.Π. ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΙΣ ΑΝΑ ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Πεδίο Παρέμβασης	Ποσό χρηματοδότησης	Ποσοστό
Παραγωγικό Περιβάλλον	201.211.935	37%
Ανθρώπινοι Πόροι	34.304.089	6%
Βασική Υποδομή	295.339.024	55%
Διάφορα	7.508.111	1%
ΣΥΝΟΛΟ	538.363.159	100%

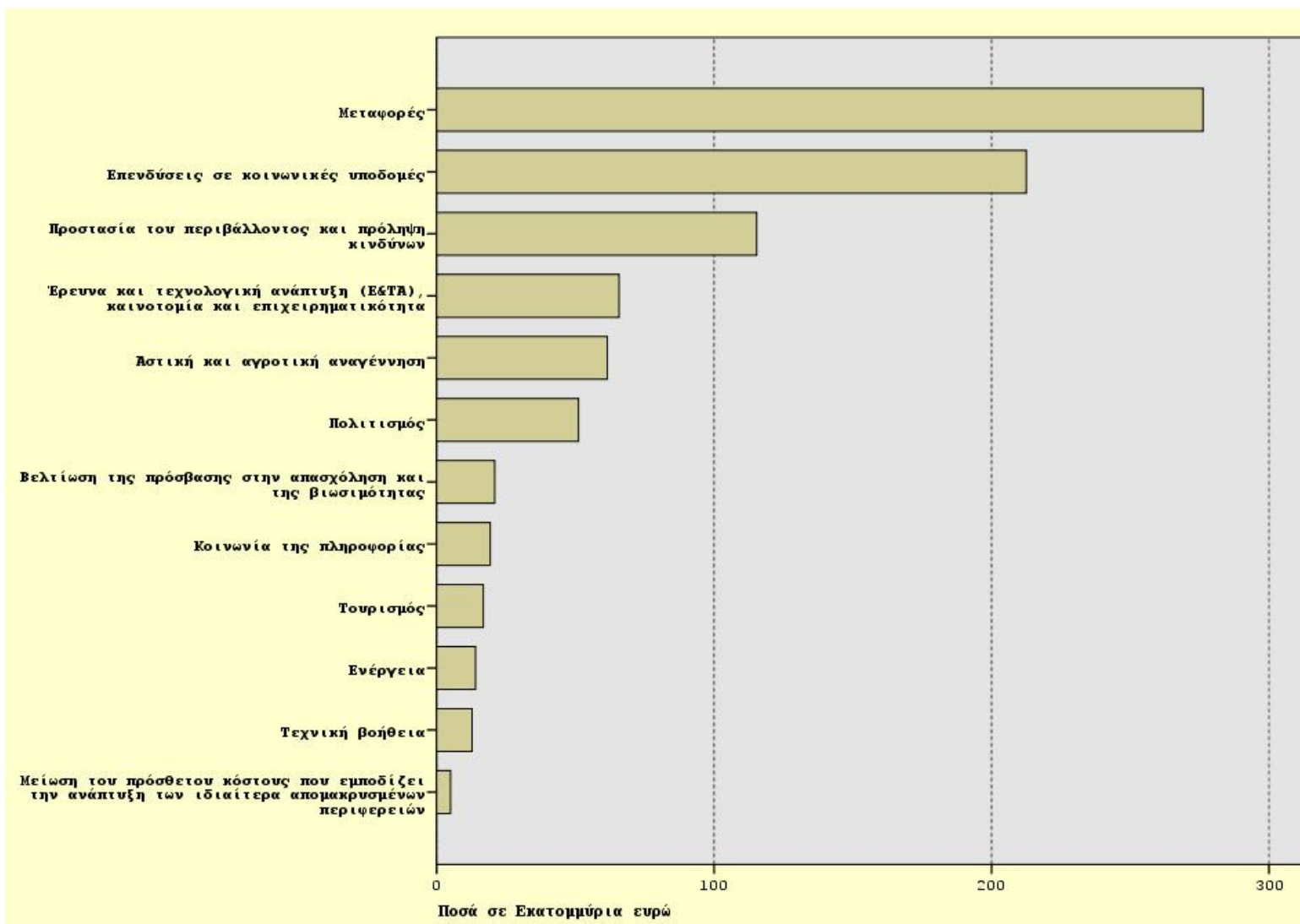

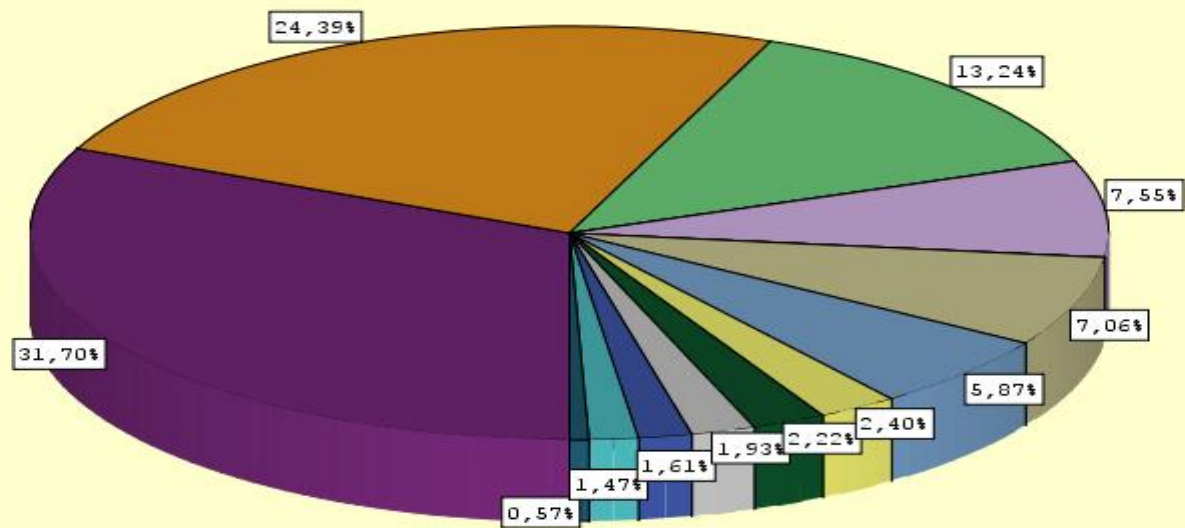
ΠΡΟΟΔΟΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ Ε.Π. Ε.Σ.Π.Α. 2007 - 2013					ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΑΝΑΦΟΡΑΣ: 15/01/2010	
ΚΩΔ. Ε.Π.	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ (ΣΥΓΧΡ/ΝΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ)	ΠΡΟΫΠ/ΣΜΟΣ ΕΝΤΑΓΜΕΝΩΝ ΕΡΓΩΝ (ΣΥΓΧΡ. ΔΗΜ. ΔΑΠ.)	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΝΤΑΓΜΕΝΩΝ ΕΡΓΩΝ (%)	ΠΟΣΟ ΝΟΜΙΚΩΝ ΔΕΣΜΕΥΣΕΩΝ (ΣΥΓΧΡ. ΔΗΜ. ΔΑΠ.)	ΠΟΣΟΣΤΟ ΝΟΜΙΚΩΝ ΔΕΣΜΕΥΣΕΩΝ (%)
		(1)	(2)	(3)=(2)/(1)	(4)	(5)=(4)/(1)
09	Π.Ε.Π. Μακεδονίας - Θράκης	3.264.500.000	1.359.768.677	41,65%	572.859.027	17,55%
10	Π.Ε.Π. Δυτικής Ελλάδας - Πελοποννήσου - Ιονίων Νήσων	1.143.000.000	242.629.264	21,23%	178.905.072	15,65%
11	Π.Ε.Π. Κρήτης & Νήσων Αιγαίου	1.194.000.178	218.894.241	18,33%	166.310.376	13,93%
12	Π.Ε.Π. Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας - Ηπείρου	1.473.995.714	550.200.893	37,33%	266.670.846	18,09%
13	Π.Ε.Π. Αττικής	3.051.000.000	750.954.498	24,61%	348.194.427	11,41%
	ΣΥΝΟΛΟ	#####	3.122.447.574	30,83%	1.532.939.748	15,14%

***Οι στήλες (1) έως και (5) αναφέρονται αποκλειστικά στα στοιχεία που είναι καταχωρισμένα στο ΟΠΣ**

Π.Ε.Π. ΚΡΗΤΗΣ & ΝΗΣΩΝ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΙΣ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΘΕΜΑΤΟΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

<i>Κατηγορίες Θέματων Προτεραιότητας</i>	<i>Ποσό Κοινοτικής χρηματοδότησης</i>	<i>Ποσοστό</i>
Έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη (Ε&ΤΑ), καινοτομία και επιχειρηματικότητα	65.750.000	7,55%
Κοινωνία της πληροφορίας	19.300.000	2,22%
Μεταφορές	276.200.000	31,70%
Ενέργεια	14.000.000	1,61%
Προστασία του περιβάλλοντος και πρόληψη κινδύνων	115.370.000	13,24%
Τουρισμός	16.800.000	1,93%
Πολιτισμός	51.150.000	5,87%
Αστική και αγροτική αναγέννηση	61.500.000	7,06%
Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και της βιωσιμότητας	20.930.000	2,40%
Επενδύσεις σε κοινωνικές υποδομές	212.500.000	24,39%
Μείωση του πρόσθετου κόστους που εμποδίζει την ανάπτυξη των ιδιαίτερα απομακρυσμένων περιφερειών	5.000.000	0,57%
Τεχνική βοήθεια	12.800.178	1,47%
ΣΥΝΟΛΟ	871.300.178	100%

Περιγραφή Ομάδας ΘΠ

■ Μεταφορές	■ Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και της βιωσιμότητας
■ Επενδύσεις σε κοινωνικές υποδομές	■ Κοινωνία της πληροφορίας
■ Προστασία του περιβάλλοντος και πρόληψη κινδύνων	■ Τουρισμός
■ Έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη (Ε&ΤΑ), καινοτομία και επιχειρηματικότητα	■ Ενέργεια
■ Αστική και αγροτική αναγέννηση	■ Τεχνική βοήθεια
■ Πολιτισμός	■ Μείωση του πρόσθετου κόστους που εμποδίζει την ανάπτυξη των ιδιαίτερα απομακρυσμένων περιφερειών

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. http://www.ogeeeka-dimitra.org/enimerosi/pep_baigaio/pep_baigaio_katastasi.htm
2. <http://www.lemnos-island.com/lemnos-gr.htm>
3. <http://el.wikipedia.org/wiki/Λήμνος>
4. http://www.lesvos-chamber.com/index.php?option=com_content&task=view&id=46&Itemid=137
5. <http://www.e-city.gr/limnos/home/view/view.php>
6. <http://www.ypai.gr/site/home/Basic+Menu/The+islands+of+Aegean/Northern+Aegean/NOMOS+LESBOY/LIMNOS/Demographically+Geographic.csp;jsessionid=c0a81e0a30d6a23b48cad77e4482ae368b1cb3f1d5b5.e38Pch0Kbh4Nc40LbxyRa3iPbxqLe6fznA5Pp7ftolbGmkTy>
7. <http://www.vorioaigaio.gov.gr/contents.asp?id=131>
8. <http://www.chiosnews.com/cn712200425626AM.asp>
9. http://www.dimokratis.gr/index.php?id=11332&view_option=subject
10. http://www.aegean.gr/lid/internet/elliniki_ekdosi/Dimosieuseis/Master-Plan-1.htm
11. <http://www.mnec.gr/el/>
12. http://www.ypan.gr/index_c_cms.htm
13. <http://ftp.ypai.gr/bsite/home/1%2C1%2C0.asp>
14. <http://www.dimosmyrinas.gr/anaptuxiake-etaireia-lemnou-ae.html>
15. <http://www.anel-sa.gr/leaderplus.htm>
16. <http://alex.eled.duth.gr/pamth/thesmiko.htm>
17. <http://www.inegsee.gr/enimerwsi-98-doc4.htm>
18. <http://www.ebeh.gr/gr/index.asp?p=8-5>
19. <http://www.eommex.gr/>
20. <http://www.anko.gr/leader/leadergeneral.html>
21. Αναπτυξιακή Εταιρία Λήμνου Α.Ε., φυλλάδιο για την Κοινωνική Πρωτοβουλία LEADER+

22. Αναπτυξιακή Εταιρία Λήμνου Α.Ε., φυλλάδιο για τον Αγροτουρισμό
23. Αναπτυξιακή Εταιρία Λήμνου Α.Ε., φυλλάδιο για την Επιχειρηματικότητα
24. ΠΕΠ Β. Αιγαίου 2000/2008, Καλώς ήρθες στη Λήμνο που αλλάζει.
25. <http://www.espa.gr/Greek/Documents.aspx?docid=48>
26. http://aegaio.blogspot.com/2009/02/blog-post_1447.html